Poštnina plačana v gotovini | Leto LVIII. | V Ljubljani, v petek, dne 25. aprila 1930 | Št. 94 | 1. izdaja | St. 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
p Pri večjem p naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo ~ Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 ~ Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Tuji kapital v našem gospodarstvu

Že večkrat smo imeli priliko opozarjati na težaven položaj, v katerem se nahaja naše gospodarstvo. Vpoštevati moramo, da smo majhna dežela, ki ne more vplivati na svetovna, pa tudi nam bližja tržišča ne. Gledati moramo, da si s težkim, lahko rečemo slabo poplačanim delom pridobimo odgovarjajoč prostor na raznih tržiščih tu in inozemstva, nadalje pa da skrbimo, da imajo vsi naši ljudje dela. Vsi naši gospodarski strokovnjaki stalno razmišljajo o novih smernicah za naše gospodarstvo. Na eni strani se poudarja, da naše kmetijstvo ne preživlja obdelovalcev naše zemlje in da je zato potrebna preusmeritev v industrijsko, obrtno in trgovsko plat, v kateri imamo zaznamovati že nekaj uspehov. Seveda se industrijalizacija naše dežele bori z izvestnimi zaprekami, zlasti ker nam primanjkuje domačega kapitala. Sicer so prihranki našega naroda razmeroma precejšnji in bi bilo pričakovati, da bo ves ta kapital iskal kolikor mogoče ugodne naložbe v obrti in trgovini direktno, toda mi še nismo navajeni tega in zaupamo raje naš denar zavodom, ki ga potem zopet oddajajo v obrt in trgovino. Zato tudi naši ljudje ne kupujejo delnic. Zadnje čase se sicer opaža večje zanimanje za državne papirje, toda predvsem od denarnih zavodov. Skratka, domači kapital se iz raznih razlogov ne udejstvuje dovolj pri povzdigi naše industrije in obrti. Boljše je v trgovini, kjer so se razmere po vojni dokaj izboljšale; »nacionalizacije« industrij pa niso dosegle drugega, kakor to, da so večinoma nacionalizirana podjetja zopet v tujih rokah. Velik razmah v industrijski delavnosti, ki smo ga pričakovali po prevratu, da se bo vršil s pretežno slovenskim kapitalom, se je sicer izvršil, toda v prvi vrsti ima od tega korist tuji kapital.

Priznavamo, da daje tuji kapital poleg velikega zaslužka sebi, zaslužiti še našim ljudem, saj živi na tisoče naših ljudi od tovaren na Gorenjskem, v trboveljski kotlini, Celju in na Štajerskem. Toda še vedno imamo v industriji dosti ljudi tujih narodnosti, katere bi lahko polnovredno nadomestili naši ljudje. Saj imamo že dovolj — še celo preveč — strokovno izobraženih naših mladih ljudi, ki bi lahko delali v industrijskih podjetjih pri nas, pa si morajo hoditi iskat kruha v druge pokrajine države ali pa celo v inozemstvo. To ni samo naša nacionalna škoda, ampak predvsem narodnogospodarska škoda. V pero se nam vsiljujejo ostre besede na račun onih ljudi, ki mislijo ,da so industrijalci v kaki koloniji. Imeli smo že večkrat priliko opozoriti našo javnost, da delajo samo za čimvečji dobiček, pa to tudi razumemo, saj ni podjetnika, ki ne bi delal za dobiček, ne zdi se nam pa prav, če njih tujerodnost pretvarja socialni boj še v nacionalni boj.

Zaposlevanje inozemskih delavcev je bilo že dostikrat predmet kritike in je še vedno pereče vprašanje. Saj se vedno bolj množi naš proletariat, ki ne prihaja samo iz delavskih in kmetskih vrst, ampak tudi iz inteligenčnih. Vedno več imamo strokovno izobraženih delavcev, ki iščejo zaposlitve doma ali pa na tujem. Pri vsem tem pa se dogaja, da so pri podjetjih nastavljeni inozemski delavci, ko bi lahko prišel na njih mesto naš človek. Ne rečemo, če bi bil dotični nenadomestljiv, toda marsikdaj ni. Spominjamo se, da je nekoč neko podjetje zahtevalo dovoljenje za zaposlitev inozemske strojepiske, nadalje je zahtevalo dovoljenje za zaposlitev navadnih trgovsko izobraženih uradnikov, kakor jih je pri nas na stotine, izgovarjajoč se, da mora biti zaupna oseba. Ne bo odveč, če se spomnimo na postopanje drugih držav z našimi ljudmi. Poglejmo samo v bližnji Trst!

Na tuji kapital smo doslej bili vajeni gledati bolj z nacionalnega kakor pa gospodarskega stališča, ker smo se premalo zavedali, kaj pomeni za nas gospodarska podlaga. Vedno smo govorili o velikih dobičkih in ugodnostih, ki jih uživa ta kapital, ni pa nam prišlo na misel — razen špekulantom z narodnimi čustvi — da si ustvarimo sami svojo industrijo, veleobrat, ki ne bo odvisna od tujcev. Naš denarni trg bo treba reorganizirati in velike prihranke našega naroda usmeriti bolj v produktivno smer. Ne zagovarjamo in ne priporočamo našim ljudem borznih špekulacij, treba pa je, da dobe več trgovskega duha. Pomisliti bo treba, da se vsi veliki prihranki našega naroda usmerijo tako, da bo največja korist od njih ostala doma. To je načelo, ki so ga uspešno začele izvajati naše zadruge, držeč se načela: »Kmečki denar kmetu!«

Položaj Stalina začasno izboljšan

Pripravljen je bil državni udar od levice — Pred velikimi strankarskimi boji — Pospešena mednarodna propaganda

Pariz, 24. aprila. Po poročilih iz Moskve se je položaj Stalina, ki je po izjalovitvi kolektivizacije vasi postal predmet najhujših napadov komunistične levice, izboljšal. Izve se, da je levica, ki ima največjo zaslombo v komunistični mladini, oziroma v takozvanem »Komsomolu« ter v Zvezi brezbožnikov, **pred enim mesecem organizirala zaroto, da Stalina v Kremlju aretira in odstrani pa se sama polasti vlade.** Za to je bil pridobljen že velik del vodivnih politikov, ki so se pa v zadnjem hipu premislili. Sicer je na seji ljudskih komisarjev prišlo do divjih izbruhov proti Stalinu, **vendar pa do aretacije ali uboja ni prišlo. Vodivni možje stranke so se namreč zbali velike zmede, ki bi bila takemu državnemu udarcu neizogibno sledila.** Desnica bi namreč brez dvoma v takem slučaju dobila premoč z ozirom na to, da je velika večina mužikov stranki, posebno njeni levici, skrajno sovražna. Levica pa danes nima moža, ki bi položaj obvladal. Vsi mali kmetje, ki so bili svojčas vsopili v »kolhoze«, kolektivna gospodarstva, upajoč, da si s tem izboljšajo svoj položaj, so danes po izjalovljenju socializacije globoko razočarani in so se v precejšnjem delu vrnili k prvotnemu gospodarstvu; ti so danes najhujši »reakcijonarji«. Na drugi strani so ostali sovjetom neizprosni sovražniki bodisi oni kulaki, ki so k »kolhozom« pristopili, bodisi oni, ki so bili razlaščeni in zdaj »stranstvujejo«, to je beračijo in pridno hujskajo proti sovjetom. Izve se tudi za poglavitni vzrok, zakaj se socializacija ni posrečila: **traktorjev in semen, ki jih je vlada obljubila, ni bilo, oziroma so se, »kolhozom« poslala v daleč nezadoščajoči količini.** Stalin, ki obeta, da bo te težave s pametnim odnehanjem kmetskim instinktom premagal, se zato zaenkrat še drži, oziroma ima še trdnejšo pozicijo, **ker bi anarhija za njegovim padcem bila neizogibna.** Vendar se v bližnji bodočnosti napoveduje **zopetni, še hujši izbruh notranjih bojev,** ker levičarji ne morejo preboleti, da so zmagali »privatnoposestniški instinkti mužikov.« Da se boljševizmu vrne vsled poloma socializacije vasi močno omajani prestiž, je Kremlj organiziral naravnost mrzlično komunistično in revolucionarno propagando v Evropi in Aziji, **zlasti v Indiji, Egiptu, Iraku, Palestini, Afganistanu,** pa tudi v francoskem **Indokitaju ter na otočju,** ki je v posesti Anglije in Nizozemske. Krvava revolta na anglo-afgansko-ruski meji v Pešavarju na primer so dokazano moskovskega izvora.

Boljševiška pričakovanja

Svetovna revolucija 1932 — Čičerin ujetnik sovjetov

Pariz, 24. aprila. AA. »Havas« poroča iz Rige, da je letonska policija prijela štiri komuniste, ki so priznali, da so v Moskvi posečali posebno univerzo za orijentalske narode, na kateri so se odgajali za propagatorje. Nato so odšli na Letonsko, da organizirajo stavke in svetovno revolucijo, ki napoči — tako pričakujejo Sovjeti — leta 1932.

Kovno, 24. aprila. Kakor poročajo iz Moskve, so različni porazi nemške komunistične stranke pri volitvah v obratne svete povzročile v Moskvi težko razočaranje. Vodstvo komunistične internacionale bo izdalo nove smernice, da se okrepi komunistična propaganda v mednarodnih strokovnih organizacijah. Komunistična internacionala še vedno upa, da se bo komunistični stranki v Nemčiji posrečilo za prvi maj organizirati mogočne manifestacije. Moskovski listi poročajo, da bodo šli nemški komunisti 1. maja na ulice tudi v tem slučaju, če bi vlada prepovedala manifestacijska zborovanja.

Pariz, 24. aprila. Verodostojna poročila iz Moskve trdijo, da je ljudski komisar za zunanjo politiko Čičerin dejansko ujetnik sovjetov. Sicer je dobil šestmesečni dopust zaradi bolezni, vendar pa mu niso dovolili, da bi se podal na zdravljenje v inozemstvo.

Sporazum v vzhodnih reparacijah dosežen

Uspešna posredovalna vloga Francije — V soboto podpis pogodbe

Pariz, 24. aprila. n. **Kakor pišejo jutranji listi, se je končno dosegla ureditev vzhodnih reparacij.** Zadnja ovira, katero je bilo treba pobijati skoro štiri tedne, je bila zahteva po odškodnini onih oseb v nasledstvenih državah, ki se do sedaj še niso odločili za svojo narodnost. Madjarska je hotela to novo »optantsko« vprašanje pustiti še odprto, vendar sta se Češkoslovaška in Romunija proti temu odločno upirali, ker bi se s tem pri vsakem posameznem primeru zopet sprožil optantski spor in bi to vprašanje, če bi ostalo odprto, dražilo »apetit« mnogih ljudi. Končna ureditev vzhodnih reparacij se bo najbrže koncem tedna objavila v obliki formalne pogodbe.

Pariz, 24. aprila. n. Haaška komisija za ureditev vzhodnih reparacij je imela danes pod predsedstvom Loucheurja odločilno plenarno sejo, na kateri so še enkrat razpravljali o dogovorih med Madjarsko in Malo antanto. Razprava se bo nocoj nadaljevala in zaključila. **Pričakuje se, da se bodo razni dogovori za ureditev vzhodnih reparacij podpisali v soboto.** Sestavile se bodo štiri različne pogodbe: 1. **prava reparacijska pogodba, ki določa madjarske reparacijske obveznosti,** 2. **splošna izravnava dolgov med Madjarsko in njenimi upniki,** 3. **pogodba za ustanovitev skupne agrarne blagajne, ki bo imela na razpolago poravnalni fond 240 mil. zlatih kron in** 4. **pogodba za ustanovitev posebne kompenzacijske blagajne v znesku 100 milj. zlatih kron za pokritje vseh odškodninskih zahtev, ki so še nerešene pri mešanih razsodiščih.**

Zveza balkanskih držav

V Atenah se bo vršil prvi balkanski kongres

Atene, 24. aprila. n. Mednarodni mirovni biro je na predlog bivšega grškega ministrskega predsednika Papanastasia sklical prihodnjo jesen prvo balkansko konferenco v Atene, da se ustvarijo predpogoji za balkansko federacijo.

Atene, 24. aprila. AA. V zvezi s sklepom mednarodnega urada za mir, da se letošnjo jesen v Atenah priredi balkanska konferenca, ki naj pretresa vprašanje balkanske unije, je izjavil Papanastaziju, ki to misel že dalj časa propagira z velikim uspehom, dopisniku agencije Avale tole:

Namerava se sestaviti odbor, ki bo predhodno obiskal vse balkanske prestolnice v zvezi s tem predlogom, da se ustvarijo potrebni pogoji za nadaljnjo akcijo. Balkanske konference v Atenah bi se naj udeležile Jugoslavija, Turčija, Romunija, Bolgarija, Albanija in Grčija. Misel balkanske unije je bila simpatično sprejeta v več balkanskih državah, posebno pa v Jugoslaviji. Zato se Papanastaziju nadeja, da bodo vse velike balkanske države podprle to akcijo in pristale na to, da pošljejo svoje delegate v Atene. Venizelos je izjavil, da je s Papanastazijevo akcijo in odzivom nanjo v inozemstvu zelo zadovoljen in da bo to akcijo tudi sam podprl. Posebno zadovoljen je, da je Grčija prevzela inicijativo za izvedbo te misli.

Solna vojna v Indiji

Veliko število mrtvih v Pešavarju — Nemiri se vedno bolj širijo

London, 24. aprila. n. Po oficielnem poročilu je bilo pri včerajšnjih nemirih v Pešavarju 20 smrtnih žrtev, med temi pet policistov in dva vojaka. Vendar se domneva, da je število žrtev v resnici mnogo večje. Nemiri so se začeli zato, ker je hotela razburjena množica preprečiti aretacije radi kršenja solnega monopola. V neki ulici so potegnili nekega policista z motornega kolesa in ga ubili s sekiro. Ko je množica metala kamenje na angleške čete, je vojaštvo streljalo v množico s strojnicami, pri čemer je bilo mnogo ljudi ubitih.

London, 24. aprila. n. Radi kampanje, ki jo je začel Gandi proti alkoholu, kateri se izdeluje iz palmovih dreves, se je zgodila nesreča. Gandijevi pristaši podirajo palme, ter je neko drevo, ko so ga podirali, ubilo enega njegovih voditeljev. Gandi je nato izjavil, da v vsej Indiji ne sme stati nobena palma več.

Katoliška katedrala v Belgradu

Belgrad, 24. aprila. r. Včeraj popoldne se je sestala žirija, ki je pregledala natečaj načrtov belgrajske katoliške katedrale. Prvo nagrado je podelila arhitektu Vempzlerju Josipu iz Dortmunda, ki dobi 35.000 Din, drugo nagrado je dobil Jardel iz Pariza, ki dobi 25 tisoč Din, tretjo nagrado dobi arhitekt Steile iz Münchena 15.000 Din. Z vsoto po 5000 Din se odkupijo dela arhitekta Klumpa iz Dortmunda, arhitekta Menkesa iz Pariza, arhitekta Heinricha Adama iz Magdeburga, arhitekta Gogoisa iz Pariza, arhitekta Oscarja iz Zolingena in arhitekta Hansa Hulzbaurerja iz Berlina.

Proslava sv. Avguština

Vatikan, 24. aprila. AA. Včeraj je papež na svečan način otvoril proslavo sv. Avguština, ki bo trajala teden dni. Sv. oče je pri tej priliki prečital encikliko o odlikah, vrlinah in nauku slavnega svetnika. Slovesnosti so prisostvovali kardinali in prelati.

3 miljone ljudi umira za lakoto

London, 24. aprila. n. Ameriški komite za olajšanje lakote na Kitajskem poroča, da bo v provincah Šensi in Šansi, kjer je meseca januarja umrlo od lakote dva milijona ljudi, umrlo meseca julija še nadaljnjih tri milijone ljudi, če ne pride nobena pomoč. Sedaj se nujno pošiljajo vlaki z žitom in živili ter je vrhovni poveljnik severne kitajske armade dovolil svobodni prehod za te vlake.

Avstrija se notranje razoroži?

Dunaj, 24. aprila. n. Vladi v Londonu in Parizu se bavita z notranjo razorožitvijo v Avstriji. Gotovo je, da se bo o tem govorilo tudi sedaj, ko bo zvezni kancler dr. Schober posetil Pariz in London. Avstrijska vlada je sedaj z oficiozno objavo razgrnila del zastora, ki je v zadnjem času še prikrival gotove diplomatične dogodke. Ta objava se glasi: »L. 1928 je v Avstriji prenehala vojaška kontrola. Takratni likvidujoči opazovalni organ je poslal veleposlaniški konferenci podrobno poročilo o izvršitvi razorožitve po določbah mirovne pogodbe v St. Germainu. Veleposlaniška konferenca je poslala poročilo Svetu Društva narodov, kateremu se je dovolila observacijska pravica, tako zvana pravica investigacije nasproti Nemčiji, Avstriji, Madjarski in Bolgarski. Zato je Avstrija od časa do časa o tem vprašanju pošiljala Svetu Društva narodov poročila. Tako poročilo je bilo poslano tudi v prvi polovici meseca marca. Poročilo govori o splošnem stanju razorožitve v Avstriji.« — Svrha te objave postane razumljiva, če je resnična vest, da je Svet Društva narodov pred kratkim potom svoje vojaške komisije ali svojega tajništva pokazal zanimanje za sedanje stanje razorožitve v Avstriji, pri čemer se pač ne misli toliko na razorožitev legalne vojske, temveč na neregularne formacije.

Dunajska vremenska napoved. Menjaje oblačno. Na zapadu morda lahke padavine. Temperatura malo spremenjena

Proces proti dr. Mačku in tov.

Včeraj se je v Belgradu začela sodna razprava proti dr. Mačku, Jelašiću, Begiću in teroristični mladinski organizaciji v Zagrebu

Dr. Trumbič zahteva odgoditev procesa

— **Belgrad**, dne 24. aprila.

V četrtek dne 24. t. m. se je začela pred Državnim sodiščem za zaščito države sodna obravnava proti **Bernardiću Ivanu in tovarišem** iz Zagreba zaradi teroristične akcije.

Razprava proti dr. Mačku in soobtožencem se vrši v starem poslopju finančnega ministrstva. Dvorana je sicer obsežna, vendar so vsa mesta zasedena. Poleg 24 obtožencev je 30 odvetnikov. Ostala mesta so zasedli časnikarji in svojci obtožencev. Vsa mesta so do zadnjega zasedena.

Kako izgleda razpravna dvorana.

Od časnikarjev so navzoči zastopniki domačih listov, tujih agencij, in velikih listov: zastopnik Telegrafen Uniona, Ulsteina in glavni zastopnik »Timesa« za Srednjo Evropo, ugledni časnikar Lamby. On sedi ravno za hrbtom dr. Mačka. Poleg njega je Vaš dopisnik za obtoženim profesorjem Jelavićem. Mesto je s časnikarskega stališča zelo ugodno, radi neposredne bližine obtožencev pa, ker se neprestano razgovarjajo, malo neugodno. Gosp. Lamby, ki je dalj časa bival v Belgradu in pozna naše ljudi in razmere, se je pozdravil z dr. Mačkom, ki mu je radostno podal svojo roko. Sploh vlada v dvorani precej familijaren ton.

Tudi orožnikov je zelo malo. Na desni strani ob klopi, kjer sedijo obtoženci, sta dva orožniška častnika, na levi strani v poslednji klopi pa je en narednik.

Težek vtis obtožnice.

Med čitanjem obtožnice, ki obsega 61 s strojem pisanih strani, in ki so jo časnikarji dobili pravočasno na vpogled, se prisotni med seboj razgovarjajo. Na obtoženci je opazili, da čutijo težo položaja radi težkega dokazilnega materiala, ki ga je zbral preiskovalni sodnik. Vsi pozorno poslušajo najbolj pa dr. Maček. Obtožnica dokazuje, da so obtoženci kot člani tajne organizacije v sporazumu s hrvatskimi emigranti skušali bodisi direktno bodisi indirektno zanetiti nemire in nered v državi ter zanetiti revolucijo.

Poročevalec »Timesa« gosp. Lamby.

Gosp. Lamby pripoveduje med čitanjem obtožnice našemu uredniku svoje časnikarske doživljaje. Med drugimi, da v svojem življenju prisostvuje šele drugemu procesu. Prvi proces je bil proti Caillaux, soprogi znanega francoskega državnika. Leta 1914. je pričel »Figaro« objavljati nekatere dokumente, ki so kompromitirali njenega soproga. Radi tega je prišla v uredništvo »Figaroja« Od urednika Calmetta Gastona je zahtevala, naj ji izroči te dokumente in naj jih ne priobčuje več. Ker je Calmett to odklonil, je madame Caillaux potegnila revolver, streljala na Calmetta in ga ustrelila. Kakih 14 dni neposredno prej se je radi tega vršila razprava proti madame Caillaux, ki je bila oproščena.

Obtoženci

Obtoženci so večinoma mladi ljudje, obrtniki ali brez poklica. Le trije ali štirje so starejši in sicer so intelektualci, ki so te mlade ljudi organizirali in jim dajali navodila in denar za njihovo akcijo. Vsi so prav lepo oblečeni, večinoma v temnih oblekah, s svilnatimi robčki, elegani, kar se toliko bolj opazi, ker so povečini preprostega izraza. Glavni obtoženec Bernardić izdaja po svoji zunanjosti nesimpatičnega človeka, skoroda odurnega in predrznega, ki se ves čas tako obnaša. Neprestano se nemirno premika s kljubovalnim izrazom in obrača na časnikarje, ob čitanju važnejših mest obtožnice pa skoro nekako ponosno na vse obtožence, posebno dr. Mačka, ki sedi v predzadnji klopi.

Poleg dr. Mačka sedi upokojeni podpolkovnik Begović, ki je bil nekak vojskovodja teroristov. Obenem je prvi izdal, da denar daje dr. Maček in je sploh izpovedal najbolj obremenilno. Najbolj nežen vtis med njimi napravi edini žid Kremsir. Med obtoženci je Slovenec Anton Štefanić iz Krškega. Ostali so iz raznih krajev države.

Odvetniki.

Zagovornikov je 30. Radi njihovega števila seveda nimajo vsi prostora na mestih, ki so za nje določeni, zato sedijo takoj za časnikarji, pred občinstvom. V sredi med odvetniki sedi dr. Anton Trumbić, ki je vsekakor, po dosedanjem poteku sodeč, v celem procesu glavni zagovornik. On sicer zagovarja dr. Mačka, vendar pa so razven njega še znani odvetniki Slavko Dukanac iz Belgrada, bivši demokratski poslanec in dr. Milan Kostić iz Zemuna, bivši poslanec Pribičevićeve stranke. Ostali pa so iz raznih krajev iz Zagreba, Rume, Banja luke, ter dr. Žanić iz Nove Gradiške. Med odvetniki je tudi Slovenec, ki zagovarja ex officio, dr. Bolé.

Sodnijski kolegij, o katerem govorimo na drugem mestu, sestavljajo stalni sodniki državnega sodišča, so juristi iz vseh krajev naše države, med njimi Slovenec višji sodni svetnik dr. Kavčič. Sploh so Slovenci zastopani povsod po enem članu: med sodnijskim kolegijem po dr. Kavčiču, med obtoženci po Antonu Štefaniču, med odvetniki po dr. Boletu, med časnikarji po Vašem uredniku.

Razprava se je začela točno ob 8.20.

Incident med predsednikom in dr. Mačkom

Predsednik sodišča dr. Subotić prosi navzoče, naj bodo mirni naj ne delajo nereda, sicer bodo čutili posledice zakona. Nato se je vršil pregled, ali so vsi zagovorniki, ki so dobili poziv, in ki so jih obtoženci angažirali, tudi prišli. Glavni obtoženec Bernardić prosi, da bi se mu dodelila še dva odvetnika.

Ker nekateri od pozvanih odvetnikov niso prišli, se odredijo obtožencem z ozirom na njihove prošnje drugi zagovorniki.

Nato predsednik navede 7 odvetnikov, ki zagovarjajo dr. Mačka. Pri tem vpraša dr. Maček: »Kje je moj zagovornik dr. Sekula Drljević?«

Odvetnik dr. Dečak: »Predlagam, da se razprava odgodi, ker ni dr. Drljević, ki ima vse dokaze, prisoten. Predsednik pozove dr. Drljevića, ki pa ni navzoč. Radi tega predlaga dr. Dečak, da se na njegovo mesto določi drugi. Posebno odvetnik dr. Gvozdić stavlja zelo glasno to zahtevo, radi česar ga predsednik opomni: »Mi nismo gluhi, nikar ne kričite!« Dr. Gvozdić: »Jaz imam pravico na temelju § 251 zakona, kere je vaša uredba derogirana!«

Predsednik dr. Subotić: »To ni naša uredba, to je državna uredba.« Dr. Maček ponovno zahteva besedo radi svojega zagovornika. Dr. Subotić: »Sedaj ni več čas, zbirati zagovornika.« Dr. Maček: »Na mesto N. Drljevića prosim, naj se pokliče bivši narodni poslanec Jovan Jovanović.«

Obtoženci zahtevajo, da se naj razprava vrši v Zagrebu.

Predsednik dr. Subotić: »Nema mesta.« Zagovornik dr. Dečak: »Predlagam, da naj pride na današnjo razpravo dr. Sekula Drljević in 160 zagovornikov iz Zagreba in iz ostalih krajev, ki so se prijavili v obrambo dr. Mačka. Obtoženec ima po zakonu pravico, da si vzame toliko zagovornikov, kolikor jih hoče. Če je dvorana premajhna, naj se razprava preloži in naj se proces vrši v novi dvorani.

[illegible]

Predsednik dr. Subotić: »Vprašam, ali stavljate formalen predlog?« In v tem smislu narekuje zapisnikarju, da dr. Drljević ni prišel na razpravo in da se zahteva, da se na njegovo mesto pozove Jovan Jovanović. Predsednik: »Ali je on odvetnik?« Odvetniki: »Da!« Dr. Maček: »On je vseučiliški profesor.« Dr. Subotić: »Obveščam obtoženca, da Jovan Jovanović ni odvetnik in da nima pravice do zagovorništva.«

Dr. Maček: »Toda on je vendar vseučiliški profesor.« Predsednik dr. Subotić: »Toda poslušajte, kaj jaz govorim. Jovan Jovanović ne more zagovarjati, sodišče pa bo o dr. Mačkovem predlogu sklepalo.«

Zagovornik dr. Dečak se s protestom odstrani.

Zagovornik dr. Dečak zahteva, da se proces takoj prekine. Predsednik smatra, da ni za to nobene podlage. Dr. Dečak izjavi, da se s protestom odstrani iz dvorane, češ, da je vsaka obramba brez prisotnosti dr. Drljevića iluzorna. Predsednik diktira zapisnikarju: »Pišite, da dr. Dečak odhaja, ker se ni o njegovem predlogu takoj sklepalo.«

Po daljši razpravi ugotavlja predsednik, da ima vsak obtoženec svojega zagovornika; večinoma vsi tiste, ki so jih sami pozvali, vkolikor pa tega niso storili, oziroma niso odvetniki sami prišli, je sodišče določilo zagovornike ex officio. Nato se je prišlo na čitanje obtožnice, ki jo je čital državni tožilec dr. Radoslav Dobričić.

Obtožnica

Prva skupina obtožencev.

Državni tožilec toži 24 oseb. Obtožnica obsega 61 strani. V prvi skupini so obtožene sledeče osebe: **Bernardić Ivan**, privatni uradnik, star 24 let, **Hacija Cvetko**, odvetniški pripravnik, star 32 let, **Franckić Martin**, trgovski pomočnik, star 19 let, **Matković Štefan**, železni livar, star 21 let, **Paver Filip**, mizarski pomočnik, star 21 let, **Ban Ivan**, trgovski pomočnik, star 26 let, **Štrtak Ivan**, mesarski obrtnik, star 27 let, **Mocnaj Velimir**, absolvirani filozof, star 28 let, **Veselić Gjuro**, diplomirani ptavnik, star 26 let, **Gašparac Albin**, trgovski pomočnik, star 18 let, **Prpić Ivan**, jurist, star 19 let, **Štefanec Anton**, privatni uradnik, star 21 let, **Margetić Pavle**, mesarski pomočnik, 26 let, **Arnšek Boža**, mizarski pomočnik, 21 let, **Glušac Štefan**, krojaški pomočnik, star 21 let, **Levnajić Milan**, strojni ključavničar, star 22 let, **Štefanić Anton**, kovač, star 25 let in **Dobanić Mirko**, poljski delavec, 36 let.

Eksplozija peklenskega stroja na Zrinjevcu — Poizkušen atentat na vlak z deputacijo zagrebškega mesta

Gori omenjeni so obtoženi, da so v drugi polovici l. 1929 postali člani društva, ki sta ga organizirala **Bernardić** in **Hacija**, ki je imelo namen, da se s teroristično akcijo v Zagrebu in atentati na vojaške in državne upravne osebe kakor tudi na razne objekte povzroči javni nemir in prepriča druge, da je treba politično obliko države spremeniti. V zasledovanju tega namena je na primer Matković 7. novembra v Istrski ulici s strani **streljal dvakrat na konjeniškega kapetana Kaledina** in ga lahko ranil. Za tem sta Bernardić in Štrtak še v septembru nabavila revolverje in jih delila med člane društva, da je Mocnaj napravil **tri peklenske stroje**, izmed katerih je bil eden v resnici položen in je eksplodiral na Zrinjevcu v Zagrebu zvečer 30. novembra, drugi naj bi bil položen v zgradbi Jugoštampe, tretji pa v zgradbi Jugoslovanske akademske čitalnice. Veselić in Gašparac sta obtožena, **ker je prvi položil peklenski stroj na Zrinjevcu**, a drugi je poskušal enega temperiranega pri **Jugoštampi**. Bernardić, Hacija, Štefanac, Franekić in Mocnaj so obtoženi, da so v začetku decembra v Zagrebu in v Jaski odločili, da porušijo 16. decembra s peklenskim strojem na električni kontakt **most na Martinovki pri Zagrebu**, in sicer v momentu, ko bi se **moral** preko njega voziti posebni vlak z deputacijo mestnih zastopnikov mesta Zagreb, Štefanac, Franekić, Prvić in Štrtak so nabavili eksplozivno snov in potrebno orodje za stroj. Štefanac je po navodilih Mocnajevih napravil kositrno škatljo za peklenski stroj, a Hacija in Bernardić sta prenesla stroj 13. decembra iz Karlovca v Zagreb.

Kaj sta zakrivila Jelašić in podpolkovnik v p. Begić?

V drugi skupini sta **Jelašić Jakob**, profesor učiteljišča, star 53 let, in **Begić Vilko**, upokojeni podpolkovnik, star 56 let. Obtožena sta, da sta v septembru in sledečih mesecih pregovarila Bernardića in Hacija, **naj organizirata mladino za teroristične akcije**, da sta **pomagala in podpirala društvo v tem, ker sta pribavljala denar za nagrade** posameznim članom **in nabavila orožje**. Jelašić je koncem septembra Bernardiću dal 6.000 Din, a obtoženi Begić je 22. novembra po Prpiću izročil Haciji 5000, 10. decembra pa 4.000 Din.

Česa je obdolžen dr. Maček?

Da je dajal zarotnikom denar — Da jim je preskrbel orožje — Da je napisal protidržaven članek

Na tretjem mestu je obtožen dr. **Vladimir Maček**, da je v Zagrebu koncem septembra **dal Jelašiću 6000 Din, a Begiću 22. novembra 5000 Din, 10. decembra pa 4000 Din**, dobro vedoč, da je ta denar namenjen za nakup orožja in drugega potrebnega materijala za teroristično akcijo in podporo agilnim in potrebnim članom društva, ki je imelo namen in nalogo, da s tem podore delo hrvatskih emigrantov. Dalje se Maček dolži, da je mesecu septembra v Zagrebu po ustnem naročilu po Jelašiću gostilničarju Kuntiću sporočil, **da naj vzame in shrani nekaj revolverjev**, namenjenih omenjenemu društvu, in da jih izroči osebi, ki se bo pri njem javila. Te revolverje je Kuntić izročil res Bernardiću, a ta jih je razdelil med člane društva.

Slednjič se dr. Maček obtožuje, da je za božično številko časopisa »Dom« v Zagrebu, ki ga on izdaja, **sestavil in tiskal članek »Božič«**, ki je imel tendenco proti današnjemu redu v državi.

Zadnji obtoženec.

Slednjič je obtožen dr. **Ivan Lepović**, star 54 let, da ni pravočasno prijavil oblastem, da se pripravljajo atentati, dasi je za to vedel.

Inspiratorja cele akcije sta Jelašić in Begić.

Kot inspiratorja teroristične omladinske organizacije in njene akcije označuje obtožnica Jakoba Jelašiča in Vilka Begiča, **ki sta nabavila tudi denarno podporo.** Dr. Vladimir Maček pride v obtožnici na predzadnje mesto kot oni, ki je Jelašiću in Begiću dal denar in je preko njiju sporočil Kuntiću, naj vzame in shrani neke revolverje.

Priče

Obtožnica zatem podrobno navaja krivdo vsakega posameznega obtoženca in predlaga, da se zasliši šest prič, in sicer **Djokića Milana**, šoferja, **Kalegina Gavrila**, konjeniškega kapetana, **Maslić Katarino**, hišno, in **Masliča Josipa**, restavraterja, **Haciabdića**, policijskega agenta in **Sacaka**, policijskega komisarja, in da se pri razpravi prečitajo **izjave 36 prič**, zapisniki nekaterih drugih oseb, grozilna pisma, ki so jih omladinci raznim osebam pisali, razni časopisi, policijske prijave, zapisniki o preiskavi stanovanj, razna obvestila, razne izkaze obdolžencev, svedočbe o njihovi imovini in njih obnašanju in en zapisnik z beležkami, ki je bil najden pri Haciju, skupno 69 aktov.

Preiskava je potrdila obtožbo. — Kako so zaroto zasledili.

Obrazložitev obtožnice obsega 44 strani. V njej se ugotavlja, da je šofer Djokić dne 13. decembra 1929 prijavil, da je do gostilne Cimić na Martinovki pripeljal dva sumljiva moža s precej težkim zabojem. Policija je aretirala Hacijo in Štedanca in jima zaplenila peklenski stroj, ki je bil v zaboju. **Ta dva sta pred policijo priznala svoje namene in izdala tudi svoje sokrivce.** Policija je preprečila poskušeni beg na Madjarsko Bernardiću in Prpiću in je prišla kmalu popolnoma na jasno o vseh načrtih teroristične organizacije. Iz priznanja Hacijevega in tovarišev je bilo jasno, da so se združili, da izvrše atentate in nemire, kakor smo že zgoraj omenili. Sodna preiskava je v glavnem potrdila rezultat policijske ovadbe.

Kako je društvo bilo organizirano

Društvo je imelo dve skupini. Ena je imela vršiti atentate na osebe, vodil jo je Bernardić, druga pa atentate na objekte, vodil jo je **Hacija**. Obtoženci so izrecno tudi pred sodiščem priznali, da so imeli sestanke, na njih govorili in pripravljali atentate.

Bernardić ne priznava

Samo Bernardić ni priznal svoje udeležbe na teh sestankih. Pozneje so to priznanje pred sodiščem preklicali Franekić, Kremzir, Ban, Levnajić in Štefanić, drugi pa priznanja niso preklicali in dolžijo največ Bernardiča in Franekiča. Bernardić označuje te sestanke za društvene zabave.

Omladinci so nameravali predvsem atentat na župana Srkulja in župnika Rittiga

Obtoženec Tepasić je priznal, da se je pripravljalo veliko atentatov, zlasti na župana **Srkulja** in na župnika **Rittiga**. Franekić, Kremzir in Paver so priznali, da so hodili z revolverji po Zagrebu z namenom, **da ustrelc gotove oficirje**; pozneje sta Franekić in Kremzir to preklicala, dočim so drugi izjavo potrdili. Slučajno je prišel kapetan Kalegin, ki sta mu Matković in Paver sledila do Istrske ulice in ga v mraku z dvema streloma lahko ranila, kar oba priznavata.

Kako je peklenski stroj prezgodaj eksplodiral

V novembru 1929 je teroristično društvo začelo pripravljati atentate na objekte. Okrog 20. novembra so imeli nekateri izmed njih sestanek v kavarni »Trilbi« v Zagrebu. Tu je bilo določeno polaganje peklenskih strojev na Zrinjevcu, pri Jugoštampi in Jugoslovanski akademski čitalnici. Ti stroji naj bi bili eksplodirali zvečer 30. novembra pred narodnim praznikom. Mocnaj je prevzel dolžnost, da pripravi vse potrebno in je izdelal tri stroje. Stroj na Zrinjevcu je bil temperiran na čas, **ko bi se bil vršil v paviljonu koncert godbe kraljeve garde**, pa je eksplodiral precej prezgodaj in ni povzročil škode. Po izvedeniških izjavah je bil stroj iz železnega kositra, napolnjen s črnim smodnikom. Če bi bilo v bližini več oseb, bi bil mogel stroj pobiti vse osebe v neposredni in bližnji okolici.

Peklenskega stroja v »Jugoštampo« sploh niso mogli postaviti.

Franekić je priznal, da je prejel od Prpiča en stroj, da ga položi v zgradbi Jugoštampe, pa ga je izročil Gašparcu. Ta je skušal postaviti stroj z dvorišče strani, pa ker je bila zgradba pod policijskim nadzorstvom, tega ni mogel izvršiti in je odnesel stroj proti opekarni izven mesta. Tega stroja ni bilo moči najti.

Nameravani in izjalovljeni atentat na poklonitveno deputacijo

»Po prvotnem priznanju Hacija pred sodiščem je bilo nekaj sestankov v hotelu »Esplanade«, kjer so določili, da se za 17. decembra stroji bolje pripravijo, in zlasti, **da se poruši železniški most na Martinovki in se onemogoči** vožnja poklonitvene deputacije iz Zagreba. Definitvna odločitev je padla v Jaski na stanovanju Hacija 8. decembra. Navzoči so bili Hacija, Bernardić, Prvić, Mocnaj in Štefanac. Stroj je izdelal Štefanac. Franekić pa je imel dobaviti eksplozivno snov. Franekić, Štefanac in Prpić so preskrbeli tudi kabelj 200 metrov.

Glavni moralni krivec je Jelašić, ki je akcijo tudi prvi finansiral

Začetek teroristične akcije datira po obtožnici od septembra preteklega leta. Hacija označuje za inicijatorja Jelašiča in Begiča, sebe in Bernardiča pa samo za vršilca naredb. V mesecu novembru je Hacija, kakor je sam izpovedal, obiskal Jelašiča in ga vprašal, kako stoji hrvatsko vprašanje v inozemstvu. Jelašić mu je odgovoril, da sicer dobro, ali da je treba za uspeh emigrantov dati izraza nezadovoljstvu Hrvatov s, silnejšo akcijo omladine. Pri konfrontaciji z Jelašičem je Begić vztrajal pri svoji prvi izjavi, da so že v novembru o tem govorili, da bi bilo treba akcijo Hrvatov okrepiti in nabrati denar za atentate na osebe in objekte. **Obtožnica označuje Jelašiča za glavnega hujskača mladine.** On je prvi preskrbel in izročil že v septembru nagrado 6000 dinarjev Bernardiću. Ta je nekaj te vsote porabil zase, nekaj pa dal Matekoviću in Paverju, Franekiću, Banu in Kremziru. Ko je Hacija zahteval za akcijo na narodni praznik 5000 Din, mu je Begić obljubil, da mu nagrado preskrbi. Določena je bila parola »Lohengrin« za onega, ki naj pride po denar. Prišel je Prpić, ki je tudi drugo nagrado v znesku 4000 dinarjev odnesel. Od te vsote je bilo uporabljenih nekaj stotakov za nabavljeni peklenski stroj.

Dr. Mačka obdolžujeta Jelašić in Begić

Jelašić in Begić sta izjavila tako na policiji kakor na sodniji, da sta denar prejela od dr. Mačka. Zaradi tega je bil dr. Maček aretiran in pripeljan na policijo, pozneje v sodnijski zapor. **Begić se je pri konfrontaciji z Mačkom skušal usmrtiti, pa se je samo ranil in je prišel v bolnico. Pozneje je vse svoje izjave ponovno potrdil in podrobneje obrazložil ter vztrajal pri izjavi, da je za denar skrbel dr. Maček.** Izplačanih je bilo več nagrad v zneskih 4000 do 6000 Din. Te je prejemal ponajveč Jelašić, da jih je razdeljeval po svoji razsodnosti med potrebne omladince. **Jelašić je po obtožnici skušal svoje prejšnje izjave oslabiti ali preklicati, da bi s tem razbremenil sebe in dr. Mačka odgovornosti.**

Na koncu obtožnica dolži dr. Mačka članka v »Domu«, ki je bil v listu obdan s trojevim vencem.

(Razprava še traja.)

Franc. zbornica sprejela zakon o soc. zavarovanju

Pariz, 24. aprila. n. Po 24 urni debati je danes dopoldne francoska poslanska zbornica sprejela novi zakon o socialnem zavarovanju s 547 proti 29 glasovom. Proti zakonu so glasovali samo komunisti, ki so zahtevali državno zavarovanje brez prispekov, ter nekateri ločeni nacionalisti skrajne desnice. **S tem je postala zakon socialna reforma, ki je že nad 10 let dala mnogo opravka parlamentu.**

Sovjetske smrtne obsodbe

Riga, 24. aprila. AA. V Žitomirju se je končal proces proti 127 uradnikom ukrajinske lesne industrije, ki so bili obtoženi, da sabotirajo sovjetski petletni gospodarski načrt. Pet obtožencev je bilo obsojenih na smrt, drugi na večje ali manjše zaporne kazni.

Drobne vesti

Rim, 24. aprila. Italijanski ministrski svet je sklenil, da oni civilni uradniki, bodisi državni, občinski ali provincijalni, kakor tudi njihove vdove in sirote, izgubijo vsako pravico do penzije, **kakor hitro so izgubili italijansko državljanstvo.**

Trst, 24. aprila. V nedeljo dne 27. t. m. se vrši tu kongres amerikanske filantropične organizacije »Rotary«, ki je bila ustanovljena leta 1905, in je danes razširjena po vsem svetu. Ta organizacija jako sliči prostozidarski in je katoličanom članstvo v njej od svete Stolice prepovedano.

Nov most preko Donave

Belgrad, 24. aprila,. AA. V ministrstvu prometa je bila danes dopoldne konferenca delegacij kraljevine Romunije in Jugoslavije Na konferenci je šlo za določitev mesta, kjer naj se zgradi most pri Prahovi. Most bo vezal našo kraljevino in Romunijo in bo zgrajen na podlagi konvencije od 14. maja 1914 med kraljevino Romunijo in bivšo kraljevino Srbijo.

Belgrajske vesti

Belgrad, 24. aprila. AA. Po informacijah, ki jih imajo gospodarske organizacije, je bila v ministrstvu prometa postavljena stalna komisija iz železničarskih strokovnjakov, ki se bo izključno pečala z izenačenjem železniške terminologije.

Belgrad, 24. aprila. AA. Z odlokom ministra za poljedelstvo so prevedeni vsi direktorji državnih žrebčarn v čin višjih poljedelskih svetnikov.

Belgrad, 24. aprila. AA. Uradne ure v ministrstvu za poljedelstvo bodo od 1. maja dalje od 7.30 do 12.30 in od 14 do 18, v sobotah pa od 7.30 do 13.30.

Ameriška Slovenija se pripravlja na obisk

Domovina pa naj se pripravi za sprejem

Cleveland, O., 31. marca 1930.

Ravnokar sem čital v ljubljanskem »Slovencu«, da se bo letos udeležila naša Slovenska Katoliška Jednota izleta v staro domovino.

Tak izlet smo nameravali res že pred leti, a smo ga prestavili na leto 1931 radi važnih vzrokov in sicer:

Prvotno je bilo razglašeno ,da se bo leta 1931. vršil tabor na Stadionu. To je za sedaj mogoče opuščeno, vendar je pa naša Jednota ostala pri prvem sklepu in sicer radi konvencije, ki se bo vršila letos po starem običaju in določbi tretji teden meseca avgusta v Waukegan ILL. 60 milj oddaljeno od Chicage.

Izlet Naše Slovenske Katoliške Jednote je odložen tudi radi tega, da bo večji in izdatnejši in da bo nemoten od drugih. Za leto 1930 se je že prej prijavilo nekaj drugih organizacij in skupin. Radi tega je bilo pametno, počakati ter izlet odložiti in ga urediti ter pripraviti, da bo večji in bolj urejen.

Za leto 1931 se je odzvalo in priglasilo že veliko oseb. Upamo, da se bodo odzvala krajevna društva korporativno z zastavami v skupinah, da bo tem sijajnejše in veselejše v naši domovini, ko se bomo srečali z našimi brati.

Res je, da obetamo že par let, toda nič za to! Nič ne bo to škodilo, marveč bo radi tega udeležba ter red še toliko večja. Med tem časom se bomo pa organizirali ter pripravljali osebno in tudi finančno, saj letos so itak finančne krize v Ameriki.

In med tem časom se bomo tudi pogajali za ustanovitev naše podružnice v Sloveniji, da bo, ko bomo dospeli, uradno že ustanovljena in že poslovala. To bo še toliko častneje in živahneje.

Uredništvo ljubljanskega »Slovenca« pa vljudno prosimo, da gre nam in naši katoliški organizaciij na roke v vsakem oziru, ker s tem se dela vez med nami tukaj in med našimi sobrati v domovini.

Ni nobenega dvoma več, da bo v najkrajšem času v domovini ustanovljena podružnica prve Slovenske Katoliške Jednote (katero tukaj zovemo Kranjska Slovenska Katoliška Jednota). Je to mati vseh drugih slovenskih Jednot in organizacij v Ameriki in je lansko leto obhajala že 35 letnico. Vendar je danes čila in mlada, njene vrste se polnijo s tukaj rojeno slovensko mladino, kar nam jamči, da bo bodočnost naši Jednoti zagotovljena.

Leta 1931. se bo v spremstvu z izletniki pripeljalo v Jugoslavijo mnogo fantov in deklet, Slovencev in Slovenk, ki so tukaj rojeni in ki so člani in članice naše matere Jednote! Radi tega naj se veseli domovina že sedaj, kakor se veselimo mi tega sestanka že v naprej!

Res bo to šele leta 1931., ali kaj je to za tako važno in veliko delo! Sploh potrebujemo časa, da se za to pripravimo! Čas gre hitro naprej in prej ko mislimo, bo čas pred nami.

V tem si bomo v časopisih dogovarjali in se pripravljali za velik izlet in naš sprejem v domovini! Tako je bilo sklenjeno uradno na seji glavnega odbora naše Jednote januanja meseca.

Za K. S. K. Jednoto: Anton Grdina, glavni predsednik.

Za morebitna vprašanja ali pojasnila, se lahko obrne vsakdo na moj urad 1053 East 62 Str. Cleveland Ohio. — Ali pa na glavnega tajnika Mr. Joseph Zalar, Joliet ILL. U. S. A.

Letalska nesreča pri Zid. mostu

Zidani most, 24. aprila. Danes okrog 9 dopoldne se je v Loki pri Zidanem mostu pripetila velika letalska nesreča. Nad Loko je letelo vojaško letalo letalskega oddelka v Zagrebu. V motorju pa je nastal defekt in letalo se je moralo spustiti na tla. Sreča je bila še, da je letalo letelo še dokaj nizko. Pri prisilnem pristanku se je letalo popolnoma razbilo. Pilot narednik Breznik je bil lažje ranjen, mehanik pa je nepoškodovan.

Ranjeni narednik Breznik je v tem kraju doma in je ostal danes v zasebni oskrbi, ker mu je zdravnik ukazal najstrožji mir. Jutri bo Breznik najbrže prepeljan v bolnišnico.

Izseljevanje narašča

Meseca februanja t. l. se je izselilo iz naše države v prekmorske dežele skupno 1354 oseb. Meseca januarja in februanja skupaj pa 2688, to je za 500 ali 19% več, kakor v prvih dveh mesecih leta 1929. Izselilo se je največ ljudi iz donavske banovine in sicer 401, iz savske 326, iz primorske 233, iz vardarske 151, iz dravske 109, iz zetske 46, iz vrbaške 33, iz drinske 31 in s teritorija mesta Belgrada 24. Po poklicu je bilo 863 (72% vseh odraslih) poljedelcev, 129 kvalificiranih in 147 nekvalificiranih, 64 pripadnikov svobodnih poklicev in 151 družinskih članov. Največ jih je odšlo v Argentino in sicer 492, v Kanado 329, v Zedinjene države 258, v Uruguay 184, v Brazilijo 33, v Chile 20 itd.

Skupno se je vrnilo v mesecu fabruarju t. l. iz prekmorskih dežel 187 rojakov (lani februarja 272). Skupno je padlo število vrnivših se rojakov prvih dveh mesecev v letu 1930 na 476 proti 502 v prvih dveh mesecih leta 1929.

V evropske dežele je odšlo v mesecu februarju t. l. 1271 naših izseljencev in sicer v Francijo 908, v Belgijo 321, na Holandsko 20, v Nemčijo 5, v Luksenburg 4 itd. Od 1. januarja do konca februarja je odšlo v evropske dežele 2303 naših izseljencev in sicer v Francijo 1614, v Belgijo 622, na Holandsko 35, v Nemčijo 11, v Luksenburg 6 itd.

Značilno je pri tem dvoje: Visok procent kmetov, ki so se izselili, in pa padanje števila tistih, ki so se vrnili domov. Ti dve dejstvi dasta mnogo misliti in bi naši narodni gospodarji morali s tem računati!

Elektrifikacija Dravske banovine

V zadnjem času se v časopisju pojavljajo razprave in polemike o elektrifikacijskih problemih Dravske banovine. Da bo mogla javnost položaj pravilno presojati in se ne bo razburjala, se čuti ravnateljstvo Kranjskih deželnih elektrarn primorano izjaviti sledeče:

Kranjske deželne elektrarne so banovinsko podjetje, ki se vodi popolnoma po trgovskih načelih. Ni oportuno in tudi ni običajno, da bi trgovsko podjetje pred izvedbo svojih projektov javno objavljalo že v naprej v vseh podrobnostih svoje načrte s tehničnimi podatki, kalkulacijami, cenami itd.

Če so Kranjske deželne elektrarne tudi vodene po trgovskih načelih, zasledujejo kot banovinsko podjetje v prvi vrsti le splošne koristi in ne iščejo lastnih. Pri tem se pa nikakor ne namerava ogrožati obstoja drugih manjših elektrarn. Splošna korist bi mogla trpeti, če bi se načrti objavljali. Če načrti predčasno pridejo v javnost, bi se mogli pojaviti takoj drugi interesenti, ki bi v zvezi z raznimi družbami skušali prevzeti te načrte in jih izvršiti, ali bi se pa moglo zgoditi obratno, da bi kaki drugi krogi skušali izvedbo teh načrtov zavirati odnosno celo preprečiti.

Pri izvedbi elektrifikacijskih načrtov pa ne gre samo za eminentne narodno-gospodarske temveč tudi za važne nacionalne interese, posebno še, ker se doslej dobava toka v velikem ni izvršila po domačih, ampak po večini po tujih tvrdkah.

Tudi pri svoječasni ustanovitvi Kranjskih deželnih elektrarn so bili merodajni gornji principi. Bivši kranjski deželni odbor iz podobnih razlogov ni mogel svoječasno v podrobnostih objavljati svojih načrtov, četudi se je to opetovano javno kritiziralo. Kranjske deželne elektrarne po se pa navzlic temu razvile v lepo procvitajoče podjetje.

Splošna maloželezniška družba d. d. v Ljubljani razpisuje mesto

inženirja-obratovodje

Prosilec mora imeti elektrotehnično kvalifikacijo in mora biti državljan kraljevine Jugoslavije. Prednost imajo prosilci z daljšo prakso pri sličnih podjetjih. Prošnje z natančnimi osebnimi podatki in zahtevkom plače je predložiti obratnemu vodstvu do 5. maja t. l.

Ali je nemščina na naših srednjih šolah potrebna?

VI.

Zgornje vprašanje hočem obravnavati s stališča trgovskih šol. Pred nekaj leti — morda je od tega 5 ali 6 let — je takratni prosvetni šef g. dr. Pestotnik povabil vse ravnatelje ljubljanskih strokovnih šol, ravnatelja meščanske šole in zastopnika Zbornice za TOI ter je skupno z nadzornikom g. Westrom stavil vprašanje, če naj se poučuje na naših meščanskih šolah francoščina ali nemščina. Dasi najmlajši med vsemi, sem se vendar oglasil k besedi prvi in sem s stališča trgovskih šol dokazal, da je neobhodno potrebno, da se uvede nemščina kot obvezen predmet na naše meščanske šole — tedaj se je poučevala namreč nemščina kot neobvezni predmet in je bilo znanje nemščine absolventov meščanskih šol, ki so vstopali na trgovske šole, zelo pičlo. Vsi drugi udeleženki ankete so soglašali z mojimi izvajanji in zlasti zastopnik Zbornice za TOI g. dr. Windischer je v daljšem govoru naslikal naše gospodarske razmere in iz teh sklepal, da je znanje nemščine iz praktičnih potreb našega gospodarskega življenja nujno potrebno absolventom naših strokovnih šol. Soglasno je bil sprejet sklep ankete, naj se vpelje nemščina kot obvezen predmet na naše meščanske šole. To se je pričetkom prihodnjega leta v resnici zgodilo in od tedaj dalje je nekoliko bolje z znanjem nemščine absolventov meščanskih šol, vendar pa je tudi to znanje še premajhno, da bi mogle trgovske šole v dveh letih usposobiti svoje učence in učenke za nemško konverzacijo in korespondenco. Zato je resnična trditev, da prihaja iz trgovskih šol čimdalje manj absolventinj in absolventov, ki znajo nemški, in da je nevarnost, da bodo morale naše tvrdke importirati tujce za nemško korespondenco.

Ali se to ne da zboljšati? Da, prav dobro se da zboljšati. Meščansko-šolski učitelji in učiteljice morajo najprej sami dobro znati nemščino, dalje morajo smatrati pouk nemščine za dovolj resno, oni morajo biti sami prepričani, da je znanje nemščine za naše praktične potrebe neodložljivo nujno, oni morajo skrbeti, da bodo za nemščino določene ure najbolje izrabili in da se ne bodo trudili, da pri vsaki najmanjši priliki odpade nemška ura. Ako bodo učitelji in učiteljice na meščanskih šolah dobro in vestno porabili ure za nemščino tekom štirih šolskih let, bo prihajal iz meščanskih šol na trgovske šole v nemščini dobro podkovan materijal, s katerim bo lahko mogoče uspešno nadaljevati pouk in dosegati cilj jezikovnega pouka na trgovskih šolah, da so namreč absolventi dobro sposobni za konverzacijo in korespondenco, kamor prištevam tudi nemško stenografijo.

Po preteku toliko let stopa v ospredje vprašanje, če je nemščina potrebna na naših srednjih šolah. Zavedati se moramo, da smo majhen narod, ki v svetovni trgovini ne more igrati odločilne vloge, zavedati se moramo, da mi ne moremo diktirati tujim narodom, naj se uče in poslužujejo našega jezika, zavedati se moramo, da ne bomo spremenili stare prakse, da se mora maloštevilen narod učiti tujih jezikov in da se ne smemo udajati iluzijam, da se bodo veliki narodi radi nas učili našega jezika. Nekoč me je visok upravni uradnik vprašal v privatnem razgovoru, zakaj toliko forsiram nemščino na svojem zavodu, ko vendar to ni potrebno in bi mi morali tujce prisiliti, da bi občevali z nami v našem jeziku. Odgovoril sem mu, da se naš inozemski dobavitelj, ki nam daje kredit, ne bo učil našega jezika zato, da nam bo mogel kreditirati, in da se naš inozemski kupec ne bo radi tega učil našega jezika, da bo mogel kupiti od nas, ko mu naša konkurenca postreže v njegovem jeziku. S tem je bila ta debata zaključena.

Katerih tujih jezikov pa naj se učimo? Seveda je najbolje, če znamo čimveč tujih jezikov, v prvi vrsti nemščino, laščino, francoščino in morda še kaj zraven. Toda vsakdo nima prilike, pa tudi ne sredstev in časa, da bi se naučil več tujih jezikov. Za takega človeka nastane vprašanje, katerega izmed tujih jezikov naj se nauči, da bo imel od tega čimnajveč koristi. Pri odgovoru na to vprašanje pride v poštev zemljepisna lega njegove države in njeni gospodarski stiki. Če to merilo uporabimo za nas, moramo reči, da se moramo učiti nemščine ali laščine. Ker pa moremo z Italijo dopisovati nemški, ker moremo z Grčijo in Romunijo občevati nemški, ker moremo prodajati v Egipet v nemščini in ker nasprotno moremo z Avstrijo in Nemčijo korespondirati le nemški, je praktično najbolje, če se učimo na trgovskih šolah nemščine. Ker pa traja pouk na trgovskih šolah le dve leti in je povsem izključeno, da bi še tako vesten in sposoben profesor naučil učence in učenke v dveh letih toliko nemščine, da bi bili sposobni za nemško konverzacijo in korespondenco, zato je potrebno, da se poučuje nemščina v tistih šolah, iz katerih vstopajo učenci in učenke v trgovsko šolo. To so meščanske šole, o katerih sem že govoril, in pa spodnje srednje šole. Nujna posledica zgornjega je, da se dijaki na humanističnih in realnih gimnazijah ter realkah temeljito uče nemščine v vseh razredih počenši s prvim razredom, da bodo po končanem IV razredu pri vstopu na trgovsko šolo imeli v nemščini že dobro podlago, na kateri bo mogoče dalje zidati in dosegati začrtani učni smoter, in da bodo po dokončani srednji šoli mogli zajemati iz nemških znanstvenih knjig, katere se predvsem nahajajo v naših knjižnicah.

Kaj bo z nemščino? to je vprašanje, katero se stavi večkrat pri konferencah na trgovskih šolah, kaj bo z nemščino pri tistih, ki prihajajo iz humanističnih gimnazij in meščanskih šol, kjer se vsaj nekoliko uče nemščine, kaj pa bo z nemščino pri onih, ki prihajajo iz realnih gimnazij, kjer se nemščina v spodnjih 4 razredih sploh ne poučuje? Ali so vrata za vstop na trgovsko šolo popolnoma zaprta za tiste, ki so absolvirali IV. razred realne gimnazije, ker v nemščini absolutno napredovati ne morejo? Edino eno rešitev vidim: na humanističnih gimnazijah in meščanskih šolah se mora pouk nemščine poglobiti, na realnih gimnazijah in realkah pa se mora uvesti nemščina s 1. razredom s primernim številom tedenskih ur.

Ali se z učenjem nemščine ne utira pot staremu germanizatoričnemu pohodu? O tem v naši nacijonalni državi sploh govora ne more biti. Strah germanskega mostu do Jadrana se je že davno razblinil v nič. Pred nedavnim časom sem bil priča, ko je obrtnik nagovoril gosta Nemca v nemščini. Nad tem se je spodtaknil nek odvetnik in rekel: »Kaj nemškutarite? Slovenski naj se nauči in bo lahko slovenski govoril.« Obrtnik mu je odgovoril: »Mene ni sram, da znam nemški, in rad bi, da bi znal še kaj drugih tujih jezikov, ker mi tuje jezike znati moramo. Iz tega pa ne sledi, da bi bil nemškutar.« In dalje ga je vprašal: »Kaj pa vi napravite, če pride k vam klient Nemec in vas prosi, da prevzamete zastopstvo? Ali mu rečete, naj se prej nauči slovenščine?« Odvetnik je nekaj zamrmljal, da je to drugače, pa je hitro odšel. Po mojem prepričanju je govoril oni obrtnik popolnoma pravilno, ker mi se moramo učiti nemščine vsled praktičnih okolnosti, iz česar pa nikakor ne sledi, da je tisti nemškutar, ki se uči nemščine, kakor ni oni Francoz, ki se uči francoščine. Za nas je nemščina tuj jezik, kakor sta laščina in francoščina tuja jezika, učimo se je pa zato, ker nas k temu sili praktična potreba življenja. Kdor ima priliko slišati službodajalce, kaj zahtevajo od tistih, ki jih sprejemajo v službo, bo slišal venomer isto: nemščine mora biti sposoben, pa nemško stenografijo mora znati. Mi ne smemo zakrivati oči, da bi gledali stvari drugače, kakor so, temveč priznati moramo, da je golo dejstvo, s katerim moramo računati in kateremu se moramo prilagoditi, da je iz praktičnih ozirov nujno potrebno, da se na naših srednjih šolah intenzivno poučuje nemščina.

Josip Gogala

Premogarji zopet v nevarnosti

Po dobljenih informacijah velja začasni dogovor med TPD in ministrstvom za promet le do konca tega meseca. V tem času naj bi prišlo do definitivnega sporazuma.

Ministrstvo za promet zahteva 6% popusta od dosedanjih cen, dočim je pristala družba le na 3% popust.

Ako se ne doseže v zadnjem času sporazum, — velika nevarnost je, da se ne bo dosegel, ker je založena železniška uprava s premogom za dva meseca —, potem je verjetno, da se prične igra zopet z nova, kar bi bilo za rudarje, ki se niso še opomogli od zadnjih praznovanj, usodepolno, zlasti ker ni upanja na kakšne izredne podpore.

Po izjavi merodajnih faktorjev ni namreč v ta namen nikakih fondov. Zato se mora vse storiti, da se sporazumeta ministrstvo in TPD, da bo zasigurano trajno normalno delo v rudnikih.

M. Valić:

Plovan Jože in njegovi hajduki

Povest iz starih istrskih časov.

Plovan Jože je bil nekoč pri nas. Zvečer je bilo. Greli smo se na ognjišču in ga poslušali. Pripovedoval nam je o svojih župljanih; sam jih je imenoval hajduke.

»Škof me je poslal med hajduke. Prve tedne so mi je koža ježila od strahu. Sam Bog me je zadržal, da nisem pobegnil. Pomislite, cerkev je bila do kamena okradena, župnišče zapuščeno in zanemarjeno, ljudi pa ni bilo na izpregled ne v petek ne v svetek. Videl sem jih samo, kadar so jih orožniki vklenjene peljali mimo župnišča. Tako sem torej spoznal večino svojih župljanov. Vselej so me srdito in nezaupno gledali izpod čela, da sem se jih res bal. Sedaj jih včasih vprašam, zakaj so me tako postrani gledali, pa mi odgovore:» E, gospod, mislili smo, da si zato prišel, da nas naznanjaš orožnikom.«

Počasi mi je rastel pogum. Maševal sem in obdeloval polje, pridigal nisem, ker jih v cerkev ni bilo. Cerkev sem moral pred njihovimi dolgimi prsti zaklepati.

Plovan Jože je postajal živahnejši.

»Kupil sem si motiko, pa je nisem rabil. Črez noč mi je izginila. Kupil sem koso, srp, lopato in še marsikatero orodje, vse je šlo. Potrpel sem in orožnikom jih nisem naznanil. Nabavil sem si novo orodje, posadil in vsejal, žel pa ne. Potrpel sem.

Z jesenskega sejma sem prijahal na iskri kobilici; po dveh tednih je nisem videl več. Takrat so pričakovali, da bom šel po orožnike in zahteval kobilico nazaj. Toda orožnikov ni bilo in tudi kobilice nisem terjal, ampak kupil sem si kravico. Mojim hajdukom pa ni šlo v glavo, zakaj ne grem po orožnike. Polagoma so prihajali bliže. Ko sem delal kje ob poti ali stezi, so me začeli pozdravljati. Izprva so mi samo nemo prikimavali, pozneje so nerazumljivo mrmrali in, kar je značilno, vsi so gledali v stran. Nazadnje pa so me kar lepo pozdravljali. Sem in tja je kdo nekaj trenutkov postal in pogovorila sva se.

Kazal sem jim, kako se obdeluje polje, obenem pa sem prekopal ledino njihovih duš. Težko je šlo, pa vendar ni bilo zastonj. Polagoma so začeli ob nedeljah cepati v cerkev. Postali so vsaj podobni krščanskim ljudem.«

Plovan se je nekoliko vzravnal in bolj tiho nadaljeval:

»Dolga leta sem se pehal in nisem se zastonj. Hajduki so mi zaupali. Prepričani so bili, da jih ne izdam, če pokradejo vso Istro. Pa jih tudi ne bi bil. Posrečilo se mi je, da sem jih spravil v cerkev, tatvine pa jih nisem mogel dolgo dolgo odvaditi. Pridigoval sem, prigovarjal in rotil, vse je bilo zaman. Ta ali oni par noči ni kradel, to je bilo vse.

Neko popoldne sem šel obhajat staro ženico. Moških nisem dobil doma. Jasno je, do so šli krast. Ob dveh popolnoči sem jo mahnil naravnost proti gozdu, v katerem so imeli glavno skrivališče. Ves sem se tresel, kajti vedel sem, ali uspem ali umrem. Verujte mi, vso pot sem premolil. Pred jamo sem nekoliko postal, da bi se oddahnil. Na čelu sem čutil mrzle kaplje. Srce mi je močno udarjalo.

Prekrižal sem se in vstopil. Nekaj časa sem hodil po temnem, nizkem rovu navzdol. Po kakih dvanajstih korakih sem začutil dim in prijetno je zadišalo po pečenem mesu. Rov je zavil na desno in v ovinku se je zasvetilo. Psi so me začutili in zečeli vsi vprek lajati.

— Kar je, je, — sem si dejal, — za duše gre! — in stopal hitreje. V hipu sem zagledal tale prizor: Na sredi jame je gorel močan ogenj. Okoli ognja so čepele ženske in vrtele ražnje. Moški so ob stenah drli ovce.

Kdo je? — so planili nekateri proti meni. Ženske so se v trenutku poskrile. Obšla me je groza. Devet cevi je merilo naravnost vame. Naglo in rezko sem se odzval:

— Plovan Jože! —

Zgodilo se je, kar sem pričakoval. Puške so povesili in se začudeno spogledali. Naglo sem vstopil iz teme prednje. Bili so v zadregi in niso vedeli, kaj naj store. Porabil sem trenotek:

— Ej, možje, na jančka sem prišel! Gosta ne boste podili? — Bili so tatovi, roparji in razbojniki, toda gostoljubni, kakor so še danes. Najstarejši me je peljal k ognju, me posadil na najodličnejše mesto in mi ponudil najlepši kos. Celo vina mi je prinesel. Ženske so se vrnile iz stranskih jam in opravljale svoje delo nemoteno dalje.

Po pojedini sem jim govoril. Poslušali so me kakor otroci. Najprej so zijali vame, pozneje so se jokali. Živo sem jim predočil, kako nespametno je njihovo početje. Za eno gostijo uničijo ubogega seljaka, svojega brata, ki se noč in dan muči in peha za skorjo kruha. Ali se jim nič ne smilijo njihove žene in njihovi otroci? Če pa nimajo srca zanje, naj ga imajo vsaj sami zase. Usmilijo naj se vsaj njihovih žen in otrok. Kakšno življenje pa je to, živeti v neprestanem strahu pred žandarskim bajonetom in puško? Dolgo in mnogo sem jim govoril. Ko sem prenehal, so nekaj časa molče gledali v tla. Verujte mi, solze so se jim svetile v očeh.

Tišino je pretrgal starec. Dvignil je glavo, pristopil k meni in mi močno stisnil roko:

— Gospod Plovan! tu je moja roka in moja beseda, od danes naprej... Ni mogel dogovoriti. Zajokal je. Ginjen sem bil. Stisnil sem mu roko, ga objel in poljubil na čelo. Enako tudi vse druge.

Tako sem torej izpreobrnil svoje hajduke in danes jih lahko pohvalim, ostali so možbeseda.«

Plovan Jože je umolknil in se zamislil. Molčali smo in začudeno gledali v sivolasega hajduškega Plovana. Solze veselja so se mu lesketale v očeh. Odšel je in naše misli so šle za njim.

Oskrunjena velika noč

Krvava bitka — 5 ranjencev.

M. Sobota, 23. aprila.

V splošnem so potekli velikonočni prazniki povsod precej mirno. Le ponekod so mislili fantje, da se velikonočni ponedeljek mora praznovati s krvjo. Najbolj žalostno poročilo v tem oziru je prišlo iz Gerlinec. Tam se je odigrala v ponedeljek zvečer prava bitka. Štirje fantje so prišli v neki »vinotoč pod vejo«. Že ob vstopu je bilo videti, da niso prišli pit, nego razgrajat. Komaj so vstopili v sobo, so začeli razbijati po mizah, tako, da so kozarci odskakovali. Domači so jih pozvali, naj se pomirijo, da ne napravijo kake škode. To je fante še bolj razkačilo. Lotili so se kozarcev in steklenic. Pometali so jih na tla in jih razbijali. Ko so domači videli, da se razgrajači ne šalijo, so tudi oni resno nastopili. Medtem je eden izmed fantov udaril po svetiljki. Ta se je razdrobila in v sobi je nastala tema. Sedaj se je začela prava bitka. V temi so se slišali udarci. Spremljalo jih je kričanje in stokanje.

To je zaslišal finančni stražnik, ki je delal v svoji izbi. Vzel je luč in se napotil v gostilno. Komaj je odprl vrata, so se napadalci zagnali proti njemu. V temi je začutil po hrbtu, na glavi in na hrbtu par udarcev. Sledili so si tako naglo drug drugemu, da se niti ni zavedel, kaj se je zgodilo. Šele takrat, ko se je boj polegel in so prižgali svetiljko, je opazil, da je popolnoma krvav. Dobil je štiri bodljaje z nožem: dva v hrbet, enega v glavo za ušesom in enega v desno roko. Zaboden je bil še neki drug finančni organ. Gospodinja in dva druga človeka pa so bili lažje ranjeni. Finančna stražnika sta bila prepeljana v tukajšnjo bolnišnico.

Koledar

Petek, 25. aprila: Marko, evangelist.

Mala kronika

☆ **Zavod sv. Jeronima v Rimu v avdijenci pri sv. očetu.** Rektor zavoda sv. Jeronima v Rimu mons. dr. Juraj Madjerec je izposloval pri sv. očetu avdijenco za odbornike in gojence zavoda. Pri sprejemu so izvršili sv. očetu daljšo adreso, v kateri vsi izražajo udanost sv. očetu ter naglašajo zasluge katoliških Jugoslovanov za vero. Sv. oče je na ljubeznjivo nagovoril ter si dal predstaviti vsakega odbornika in gojenca. Potem jih je sprejel še drž. tajnik kardinal Pacelli.

★ **V mežiškem rudniku odpuščenih 30 delavcev.** Uprava svinčenega rudnika v Mežiči je prisiljena — kakor izjavlja — radi občutnega padca cen kovin na svetovnem trgu skrčiti obrat. Radi tega je morala reducirati stalež delavcev. Zaenkrat je odpuščenih s 30. aprilom t. l. 30 delavcev.

★ **Protituberkulozna akcija v kranjskem okraju.** Protituberkulozna liga organizira v kranjskem okraju bojne dneve proti tuberkulozi pod geslom »Dajmo otrokom zraka in solnca«. Kranjski zdravnik dr. Globočnik bo ob priliki letošnjega cepljenja v sanitarnem okrožju Kranj predaval tudi o tuberkulozi, ki je zlasti v tem okraju v zadnjih letih že zavzela dimenzije prave epidemije. Take akcije je treba le pozdravljati.

★ **Tudi drinska banovina bo elektrificirana.** Po vzgledu in na podoben način, kakor dravska, bo elektrificirana tudi drinska banovina. V dravski banovini bo zvezano Velenje z Završnico in ljubljansko elektrarno. Taka organizacija elektrarn se pripravlja po naših izvirnih informacijah tudi v drinski banovini. Tam je bilo sprva določeno, da se pri rudniku v Zenici zgradi velika električna centrala. Ta načrt so sedaj spremenili v toliko, da bo zgrajena velika kalorična centrala pri premogokopu v Kreki, ki bo torej v Drinski banovini to, kar pri nas Velenje. Agregat s kapaciteto 5000 konjskih sil je že pripravljen in je bil pred dvemi leti dobavljen v Bosno na račun vojnih reparacij. Elektrarna v Kreki bo zvezana z vodno elektrarno v Sarajevu in s tamkajšnjo kalorično centralo. Vodna elektrarna v Sarajevu je najzanimivejša centrala na vsem Balkanu. Sarajevo dobiva namreč pitno vodo z visoke planine Trebeviča. Ta voda doteka s hriba s pritiskom 20 atmosfer. Da ta silni pritisk ne razžene cevi, ga razbremene v turbinah, te pa oddajajo mnogo pogonske sile. Sedaj bo tudi ta naprava vprežena v enoten sistem električnih central v drinski banovini.

★ **Francoske štipendije.** Rektorat ljubljanske univerze razglaša: Francoska vlada razpisuje nekaj štipendij za študijsko leto 1930./31. za slušatelje univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani. Pogoji: Kandidati morajo imeti končan študij na kaki ljubljanski fakulteti; izjemoma se bodo mogle uvaževati tudi prošnje kandidatov, ki bodo končali svoj univerzitetni študij julija ali pa oktobra t. l. Vsi kompetenti morajo francoščino tako obvladati, da bodo lahko z uspehom obiskovali predavanja na francoskih visokih šolah. V prošnjah, ki moraj obiti sestavljene v francoskem jeziku, naj bodo vsi podatki o dosedanjih študijah kandidata in obrazloži naj se specijalen študij, ki se mu kompetent namerava posvetiti v Franciji. Prošnji je treba priložiti: a) dva predpisana formularja izpolnjena v francoščini (formularji se dobe na rektoratu); b) po eno kopijo (obenem s francoskim prevodom) kandidatovih diplom in izpričeval; c) pismena ocena profesorjev o kompetentovi zmožnosti. Prošnje, opremljene s predpisanimi dokazili, naj se vložijo na rektoratu do incl. 8. maja t. l. — Rektor: Dolenc m. p.

★ **S pivsko stavko ne bo nič.** Zagrebški gostilničarji so z velikim pompom napovedovali štrajk pivu, ker je predrago. No, sedaj bi ta stavka morala izbruhniti. Pa mesto tega čitamo v zagrebških listih, da stavke ne bo, ker 99% zagrebških gostilničarjev za njo noče nič vedeti. Zvesti štrajkovnemu sklepu so ostali le lastniki takih lokalov, kjer sploh ne točijo piva ali pa zelo malo. Tako je propadla vsa ta tako korajžno pričeta akcija. Sedaj pravijo, da bo moral odstopiti še odbor gostilničarjev.

★ **Zopet nož.** V ljubljansko bolnišnico so prepeljali z včerajšnjim popoldanskim vlakom Antona Stareta, 30 letnega hlapca na Brinškovem posestvu v Vrbnjah pri Radovljici. Fantje so sedeli v oštariji se stepli in Stare se je zgrudil z več ranami na tla. Dobil je nekaj nevarnih ubodljajev po telesu. Ko bodo fantje spoznali ostrino novih paragrafov, se najbrže ne bodo več postavljali z ostrino svojih nožev.

★ **Strela je ubila** v okolici Kumanova — južni Srbiji kmeta Dojčinoviča in dva njegova sinova.

★ **Boj za milijarde.** Svoj čas smo poročali, kako kako se Sremci in Banačani pripravljajo, da bodo podedovali za nekim Gjorgjevičem, ki je umrl v Rumuniji, cele milijarde. Sedaj poročajo listi, da iz vsega tega ne bo nič, ker so milijoni (ne milijarde) že davno prisojeni rumunskim dedičem, kateri pa so jih že tudi zapravili. Sedaj ni ne milijard, ne milijonov in morda tudi ne več tisočakov. Vsled tega bi se ne izplačala pravda, ki pa je itak že zastarana. — Tako so ljudje res enkrat zopet naredili iz komarja slona.

★ **V »Uradnem listu« kraljevske banske uprave** Dravske banovine št. 53 od 23. t. m. je objavljen »Konkurzni (stečajni) zakon za kraljevino Jugoslavijo«, dalje »Zakon o prisilni poravnavi izven konkurza«, »Zakon, s katerim se uvajata konkurzni zakon in zakon o prisilni poravnavi izven konkurza« in »Uredba o tarifah za nagrade upravitelju konkurzne mase in za nagrade upravitelju prisilne poravnave izven konkurza«. — V prilogi tega uradnega lista pa je razglašen »Natečaj za vojaško-tehnične uradnike«.

★ **Smarnice za l. 1930.** — Za mesec majnik priporoča Jugoslovanska knjigarna sledeče šmarnice: — letos nove —: **Rožnivenske šmarnice** ali Marija in Jezusovo presv. Srce. Spisal župnik Valent. Bernik, cena Din 28.—; od prejšnjih let še v zalogi: **Šmarnice sv. Terezije** spisal dr. Brumat, vezano Din 45.—; **Govori za majnik** spisal F. S. Finžgar, Din 20.—; **Lavretanske šmarnice**, spisal dr. Jerše, Din 30.—; **Znamenje na nebu**, šmarnice, spisal dr. Jerše Din 30.—; **Marija in sv. Maša**, šmarnice, spisal Val. Bernik Din 20.—; **Šmarnice arskega župnika** Din 20.—; **Marija v predpodobah in podobah**, šmarnice, spisal J. Vole Din 30.—; **Marija, vzor krščanskega življenja** spisal dr. F. Kruljc Din 22.—; **Skrivnosti Marijinega življenja**, šmarnice, spisal dr. Ahčin Din 36.—.

★ **Za birme in kanonične vizitacije** priporoča Jugoslovanska knjigarna cerkvenim zborom 3 ecce sacerdos magnus. Složil Anton Foerster. Dva sta za mešani, eden pa za moški zbor. Vse tri skladbe so prav lahke, a efektne in lepe. Cena partituri 8 Din.

★ **Velesejem v Osjeku** — legitimacije in vozovnice pri Putniku d. d., Ljubljana, Dunajska c. 1.

★ **Na italijanski avtomobilski razstavi** v Milanu je najbolj zanimiva skupina tvrdke Krupp-Essen. Krupp razstavlja tu med drugim chassis šestero kolesnega 9—10 ton. tovornega voza. Razstavljen je z vso cestno nesnago, ker je prevozil v Evropi že 50.000 km in privozil tudi v Milan. Nesnaga je vozu nekako v čast. Dalje kaže Krupp chassis štirikolesnega tovornega voza in zelo interesanten motor za košnjo, ki ga zelo občudujejo radi sijajne konstrukcije. Mercedes-Benz razstavlja štiri veleelegantne osebne avtomobile. So največji kras salona, posebno še sloviti »SS«-voz. Razstavljen je tudi 8 cilinderski voz, novi 3½ l model tipe Mannheim, in mali nagli Stuttgart-avto. Mercedes kaže tudi veliki voz za poceni obratujoči Diesel-motor na sirovo olje. Kruppov šestero-kolesni voz in vsi Mercedes osebni avto nosijo Continental obroče, ki so skoro neporušljivi.

★ **Autogaraže** zidane odda mestna zastavljalnica Ljubljana.

★ **Radio-therma Laško** pri Celju je na novo preurejeno in opremljeno. Glavna sezona od 15. junija do 1. septembra. V predsezoni znižane cene. Popolna oskrba dnevno Din 67. — Visoko radioaktivni termalni vrelci — temperatura vrelcev 38.5 C — kopanje v bazenu in kabinah — Zdravniško nadzorstvo zdravnika specijalista — Radio-terapija — Zračne in solnčne kopeli — kopanje v Savinji (poleti 20 do 27 C) — Ugodna klima — 240 m nadmorske višine — krasni izleti v okolico — **Zdravljenje:** revmatizma, protina, ischiasa, bolezni sklepov, živčne bolezni, ženske bolezni, bolezni ožilja, rekonvalescenca. V glavni sezoni lastna kopališčna godba — prvovrstna kuhinja — lepa sprehajališča — avtogaraža — 5 minut od kolodvora.

Nesreča ne počiva

— **Slamoreznica — nevarna stvar!** Jožef Lokar, učenec ljudske šole, 7 let star, doma iz stranske vasi pri Novem mestu, se je 18. aprila nekaj igral okrog slamoreznice. Pri tem pa mu je prišla leva roka med kolesa, ki so mu zmečkala vse prste na roki.

Ljubljana

Kaj bo danes?

Drama: Vihar. Red E.

Opera: Zaprta.

Filharmonična dvorana: Koncert Antona Šublja.

Društveni dom Glince. Ob 8 »Obči zbor«.

Lekarne. Nočno službo imajo: Mr. Bahovec, Kongresni trg; Mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78 in Mr. Hočevar, Šiška VII.

Izgubljeno — najdeno

Včasih so policijski seznami izgubljenih in najdenih stvari prav zanimivi. Ljudje n. pr. prav radi izgubljajo dokumente. Dokumenti, listine, so v današnjih časih skoro bolj potrebni, kakor kruh. Brez kruha lahko živiš, če imaš žemelj dovolj, brez dokumentov pa ne. Pa se zgodi, da se človek rad znebi teh večnih življenjskih spremljevalcev in neha misliti nanje. Izgubi jih. Pa pride oblast, borza dela, gospodar, vojaščina in terja od človeka — dokumente. Tedaj se človek zateče na policijo in prijavi izgubo spričevala, delavske knjižice, naborne listine in takih podobnih reči, kot so objavljene v policijskih seznamih.

Druga stvar je denar, ki ga ljudje izgubljajo. Prav velikih vsot ljudje ne izgubljajo, zato, ker jih nimajo. Že dobrih pet let se ni pripetilo, da bi kdo v Ljubljani izgubil večji znesek, recimo 50.000 Din. Kdor premore tak znesek, pazi na listnico bolj, kakor na oko, če že nima denarja v banki in plačuje samo še s čeki. Manjše vsote izgubljajo ljudje: 500 Din, 400 Din, 150 Din. Navadno je poleg teh zneskov še kak neplačan račun: upnik je zagrozil z rubežnijo, pa je dolžnik hitro spravil denar skupaj, v stiski je bil iznajdljiv in nesel plačat dolg. Nesreča je hotela, da se listnica izmuznila iz žepa, upnik in dolžnik sta ostala brez denarja. Takemu dolžniku res ne ostane druga tolažba, kakor iti na policijo in prijaviti izgubo, v upanju, da se pošten najditelj le zglasi. To se pripeti povprečno na vsak peti slučaj.

Tudi dragocenosti izgubljajo ljudje, največja sedaj prijavljena dragocenost je zlata broša s tremi brilianti. Bogve, kdo jo je izgubil? Morda je bila služkinja, ki jo je nesla milostljivi iz zastavljalnice in sedaj pol leta ne bo dobila plače, morda je bila nečimerna natakarica, ki si jo je izposodila pri prijateljici »samo za sprehod« in zdaj objokana premišljuje, kako naj povrne izgubo, morda je bila to gospa milostljiva sama, sedaj pa nadleguje gospoda soproga, naj ji kupi drugo. Kdo ve?

Med najdenimi zneski so še manjši, kakor med izgubljenimi, prijavljenimi vsaj.

Ogromno pa je število garderobe, ki so jo znosili na policijo od vsepovsod. Dva dobra vira najdenih stvari ima policija: **železnice in pa kavarna** »Union«. Ali naj ne bo cenjeni bravec naiven. Če si v kavarni pozabil svoj dežnik, palico, plašč, nikar ne misli, da boš to našel na policiji. V kavarni je kdo vzel tvoj dežnik, pustil ti pa svojega, ki ga seveda nisi maral. Sedaj roma oni »drugi« po svetu s tvojim dežnikom (palico, klobukom, plaščem etc.), njegova reč pa počiva v policijskih skladiščih, ti pa morda že izbiraš v prvi izložbi nov del potrebne garderobe. — Policijski seznami so navidez zelo dolgočasni. Golo naštevanje predmetov in številk je v njih. In vendar: ali ni tudi v teh seznamih del življenja, ali ne vsebujejo ti seznami same male življenjske tragedije in tragikomedije?

*

⊙ **Pasijonska igra »I. N. R. I.«**, ki sta jo po besedilu evangelija priredila za oder gg. Edvard Gregorin, član drame, in dr. Roman Tominec, O. F. M., se vprizori poslednjič v drami Narodnega gledališča v Ljubljani na belo nedeljo, 27. t. m., ob treh popoldne, in sicer pri znižanih cenah. Konec ob pol šestih zvečer. — Pri vseh dosedanjih vprizoritvah teh zgodovinsko-svetopisemskih dogodkov je globoko pretresla srca tisočerih poslušalcev ta veličastna drama smrti Jezusove na križu. Živi in slikoviti dogodki na odru se razvijajo od Cvetne nedelje do zmage nad oblastjo teme, ter obsegajo tri dele (15 slik). Režija je prof. O. Šestova. Osebo Jezusa iz Nazareta predstavlja g. Edv. Gregorin v podobi, kakor si ga predočujemo. Besedilo spremlja Bachova glasba pod vodstvom dr. Čerina. Kronist čita odlomke iz evangelija in v dejanjih nastopa celokupen dramski ansambel z vsemi odličnimi člani, pomnožen s komparzi.

⊙ Cerkvena slavnost. Na Belo nedeljo obhaja Družba sv. Petra Klaverja praznik svoje nebeške varuhinje, Marije Matere Dobrega Sveta na sledeči način: ob 5 popoldne v uršulinski cerkvi misijonska pridiga, katero bo imel preč. g. dr. Josip Jerše. Nato darovanje za misijone, litanije in sv. blagoslov. Vse vernike prisrčno vabimo k obilni udeležbi!

⊙ **Narodni muzej** bo od prihodnje nedelje (27. aprila t. l.) dalje odprt za brezplačen poset muzejskih zbirk vsako nedeljo od 10 do 12 dopoldan.

⊙ **Nocoj bo v Filharmonični dvorani** večer zamorskih duhovnih in amerikanskih narodnih pesmi, katerega priredi baritonist Anton Šubelj. Občinstvo opozarjamo, da je izšla za ta koncert programna knjižica s slovenskimi prevodi vseh pesmi, ki so na sporedu. Prevode je oskrbel g. Šubelj sam. Program s teksti je v predprodaji v Matični knjigarni in pa pri večerni blagajni. Koncert se začne točno ob 20 v Filharmonični dvorani.

⊙ **Uspela pogajanja zaradi sveta za carinarnico.** Dolgotrajna pogajanja, ki so se vršila med mestno občino in lastniki zemljišč za odkup stavbnega sveta, potrebnega za zgradbo carinarnice v Ljubljani, so bila te dni še dokaj uspešno zaključena. Lastniki zemljišč odstopijo svoj svet takoj, ko bo sklenjene pogoje potrdilo finančno ministrstvo. Dogovor se nanaša na približno 21.000 kvadratnih metrov sveta, carinarnica pa bo potrebovala še nekaj malega sveta. Takoj, ko bo ta načelen sporazum odobren, se prične carinarnica takoj graditi, obenem pa tudi glavni zbiralni kanal od podvoza na Mariinovi cesti do Dunajske ceste. Potrebna pa je seveda odobritev finančnega ministrstva. Cena za zemljišča je dogovorjena po različnih cenah, povprečna cena pa je 35 Din za kvadratni meter. — Tako povoljno pa žal ne uspevajo pogajanja s posestniki, katerih zemljišča pridejo v poštev pri komasaciji in regulaciji svetokriškega okraja. Tam zahtevajo nekateri posestniki močno pretirane zahteve.

⊙ **Regulacija Gajeve ulice.** Poročali smo že, da bo zgradil Pokojninski zavod na voglu Gajeve in Dunajske ceste celiko petnadstropno poslopje. Že zaradi tega je nujno potrebna regulacija, ozir. razširitev Gajeve ulice. Med mestno občino in Pokojninskim zavodom je bil sklenjen sporazum, da da Pokojninski zavod mestni občini posojilo sedem milijonov dinarjev. Mestna občina pa se je obvezala, da do konca leta 1934. podere svojo hišo, v kateri je sedaj trgovina »Berko« in dijaška kuhinja »Domovina«. Gajeva ulica se bo razširina na širino 20 metrov, tako da bodo lokali v novem poslopju Pokojninskega zavoda prišli do veljave. Pokojninski zavod namerava zaenkrat še letos zgraditi prvi del poslopja, to je zazidati namerava vogal Dunajske ceste in Gajeve ulice vzdolž Gajeve ulice do sredine. Ostali del poslopja, ki bo štirinadstropen in ki bo zgrajen na zemljišču od sredine Gajeve ulice do Beethovnove ulice pa namerava zidati šele prihodnje leto.

⊙ **Zadnji del ceste II. v Rožni dolini**, ki meji na cesto na Brdo, se nahaja v takem stanju, da je za vožnjo s težje natovorjenimi vozovi neuporabna. Težko je gledati, kako vozniki živino trpinčijo. Prosimo, da se cesta popravi, ali pa zapre.

⊙ **Košnja mestnih potov in štradonov.** Mestni magistrat ljubljanski daje vsem interesentom na znanje, da se bo v nedeljo, dne 27. aprila 1930 ob 1 popoldne vršila javna dražba košnje vseh mestnih potov in štradonov na Barju in sicer v gostilni Jakoba Vidmarja na Ižanski cesti. Vsakoletna običajna dražba v zadevi oddaje košnje mestnih potov in štradonov Trnovskega, Karlovškega in Poljanskega predmestja se bo vršila v nedeljo, dne 4. maja 1930 ob 1 popoldne v gostilni pri »Koscu« na Opekarski cesti.

Maribor

□ **Na mariborskih ulicah** se je po osemmesečnem presledku pojavil zopet čil in zdrav starosta mariborskih književnikov Joža Kostanjevec, ki se je kakor znano 23. avgusta ponesrečil in ki je bil ves ta čas prikovan na bolniško postelj. Priljubljenemu starosti mariborskih književnikov želimo čvrstega zdravja in da bi bil še dolgo, dolgo vrsto let deležen simpatij mariborskega občinstva.

□ **Troje vprašanj** se sprožuje v zvezi s predstoječo otvoritvijo kopališča na Felberjevem otoku. Predvsem vprašanje vstopnine. V smislu tozadevnega predloga mestnega gradbenega urada se predvideva za osebo vstopnina v znesku 1 Din, dočim bi prišla pristojbina za omarico na posameznika povprečno 2 Din, za kabino pa 3.20 Din. Faktični stroški bi torej znašali za osebo od 1 do 3.20 Din, kar bi na prvi pogled ne bilo preveč; toda pri tem se javlja drugo vprašanje hitrega in cenega dovoza, ki bo pri mestnem avtobusu znašal najmanj 1 Din. Omenjena vsota pa narašča ob okolnosti, da se predvidevajo gornji zneski samo za sobote ter nedelje in praznike, dočim naj bi ob delavnikih znašala vstopnina 2 Din, pristojbina za omarico od osebe 4 Din, za kabino pa 7 Din. Oseba, ki plača kabino ali omarico, ne bi sicer plačala vstopnine. Toda: minimalni stroški bi znašali ob delavnikih 5 Din (dovoz najmanj 1 Din, omarica 4 Din; vsaj na omarico pa bo moral reflektirati vsak kopalec). Pri vsem tem pa je še vedno odprto vprašanje, ali bo prevoz z mestnim avtobusom možen pri voznini 1 Din. Jasno je, da bo število kopalcev v slučaju, da obvelja omenjeni predlog brez vsakih sprememb, minimalno in ne bo frekvenca niti zdaleka odgovarjala predvidenim kalkulacijam (ob delavnikih 500, ob sobotah, nedeljah in praznikih 1500). Edina možnost izhoda je, da se najmanj za polovico znižajo pristojbine za omarice, ki jih bo vsega skupaj 600, in kabine, ki jih bo 120. In še potem bi bili tozadevni stroški vendar precejšnji, dasi bi plačali dijaki in otroci ob delavnikih (razen sobote) polovično vstopnino. Tretja stvar pa je vprašanje uprave kopališča, ki naj bi v smislu omenjenega predloga bila v rokah restavraterja. Proti temu so nekateri upravičeni pomisleki, ki so se že iznesli na pristojnem mestu. Če bi vsa tehnična dela vršili uslužbenci mestne občine, naj bi tudi uprava bila v rokah uradnika mestnega gradbenega urada ali mestnega knjigovodstva. Restavrater pa naj bi bil zgolj najemnik in nič več.

□ **Športne krize** so v Mariboru v poslednjem času precej redni pojav; »Maribor« je krizo srečno prebolel. Pokazalo se je to ob važnih sklepih na zadnjem občnem zboru. Sedaj so nastala nezaupanja v »Rapidu«; pojavlja se staro ter večno novo protislovje: »starini« — »mladini«. »Mladini« so jeli kazati znake nezadovoljstva, »starini« pa so izvajali posledice ter položili odborniške mandate. Klubovo življenje v zastoju. Kriza je segla tudi v športni klub »Svoboda«, ki se bo baje na pobudo činiteljev, ki stoje izven okvirja klubovega življenja in ki niso bili nikdar v ožjih stikih s sportnim življenjem, morala reformirati ter izčistiti. Fantje športniki pa nameravajo izvesti reformo v tem smislu, da si ustanovijo nov športni klub »Jadran«. Mnogotere so mariborske posebščine; najnovejša izmed teh je: niz športnih kriz. Upamo, da se bodo v interesu zdravega in neoviranega športnega razmaha premagale ter da se bo iz vsega tega izčiščevanja in prerivanja izcimilo pospešeno ter vseskozi pravilno in dosledno pojmovano športno življenje.

□ **Smrtna kosa.** Umrla je v starosti 36 let Terezija Fras, mlinarjeva soproga, Krčevina 161. Pogreb jutri ob 16 iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju. — Veronika Senekovič, prevžitkarica, stara 62 let. Pogreb jutri ob pol 15 iz hiše žalosti v Stanko Vrazovi 11 na Pobrežju.

□ **Za dobavo gramoza** mariborskemu okrajnemu cestnemu odboru je stavilo tozadevne ponudbe kar 150 interesentov ter se je dobava gramoza za predstoječa številna cestna dela v mariborski okolici oddala posameznim ponudnikom po sektorjih.

□ **Šahovski klub »Kulisa«** si je izbral na svojem nedavnem občnem zboru za predsednika dirigenta Lojzeta Herzoga.

□ **Jurjevanje v Mariboru.** Navedena prireditev, združena z uprizoritvijo Ipavčeve operete »Tičnik«, ki jo priredi podporno društvo za revne učence v Mariboru v Narodnem domu, se preloži na petek, dne 9. maja, ob že napovedani uri.

□ **Za kruhom.** Včeraj je odpotovalo v Nemčijo s posredovanjem tukajšnje Borze dela 340 sezonskih delavcev in sicer 250 iz Slovenske krajine, ostali pretežno iz Vojvodine. Namenjeni so deloma za Saško, deloma pa za Bavarsko.

□ **V sezoni... 12 prijav** je bilo včeraj pri policijskem predstojništvu radi kolesarskih voženj po pešpotih; večina prestopkov beležijo v krčevinsko-lajtešperškem okolišu.

□ **Glasbena Matica** (mešan zbor) prične danes zopet z rednimi vajami.

□ **Iz nezgodne beležnice.** Občinski ubožec Franc Čerče iz Jareninskega vrha je šel rezat slamo; pri tem je 61letni starček spodrsnil ter si pri padcu zlomil desno roko. Prepeljali so ga v tukajšnjo bolnico.

Celje

⊘ **Gledališka družina** Katol. prosvetnega društva v Celju gostuje v nedeljo, dne 27. aprila, ob treh popoldne z miraklom »Trosila bom rože...« na Gornji Ponikvi. Odhod na Gornjo Ponikvo z avtobusom točno ob 12 opoldne izpred palače Ljudske posojilnice. Vsi sodelujoči naj se tekom teh dni še oglasijo radi podrobnejših informacij pri režiserju.

⊘ **Umrl je v celjski bolnišnici 20 mesecev stari Leopold Dobrišek, sin dninarja iz Mozirja.**

⊘ **Lastniki motornih vozil** bodo poslej po policiji in orožništvu brezpogojno naznanjeni, ako ne bodo imeli svojih vozil opremljenih z novimi evidenčnimi številkami.

⊘ **»Metnljčki«.** Pod tem naslovom je v založbi Zvezne tiskarne v Celju izšla zbirka ljubkih mladinskih pesmi učiteljice gdč. Anice Černejeve. Založnica bo knjižico te dni razposlala šolskim vodstvom in je želeti, da jo ne vračajo.

⊘ **Že zopet je eden ob kolo.** Mesar Franc Gajšek je pustil svoje kolo na veliko soboto za hip na dvorišču hiše št. 7 v Gosposki ulici. Pa je kolo dobilo noge in ga ni več. Je znamke »Brenabor«, kakor 800 Din vredno.

Ptuj

Markovske procesije. Kakor vsako leto, se bodo tudi letos vršile Markovske procesije v petek dne 25. t. m. Iz minoritske cerkve gre procesija k svetemu Marku ob pol sedmih, iz proštijske v minoritsko cerkev pa ob 7 zjutraj. Pri sv. Marku se bosta ta dan brali dve sv. maši.

Najden utopljenec. V torek predpoldne je patrula ptujske orožn. postaje našla v Vičavi, občina Krčevina, truplo neznanega moškega, čigar identiteta se ni mogla ugotoviti, ker utopljenec ni imel pri sebi nikakih papirjev. Dozdeva se, da gre najbrže za eno in isto osebo, katera je v samomorilnem namenu dne 7. t. m. skočila v Dravo v Rušah pri Mariboru in ki je na bregu pustila suknjo in klobuk. Za to dejstvo bi bil tembolj upravičen sum, ker je komisija dognala, da je truplo ležalo v vodi od 10 do 14 dni. Utopljenec, ki je nekako 60 let star, ima 10 cm dolgo rano na glavi, iz česar se sklepa, da je izvršil samoumor in da je rano dobil pri padcu v Dravo. Prepeljali so ga na pokopališče v Rogoznico in ga tam pokopali.

Jurjev semenj je posetilo precej občinstva, vendar pa se je pričakoval večji dotok publike. Tudi s kupčijo ni bilo povoljnega uspeha, kar znači, da ni denarja.

Belokrajinski kotiček

Spet pošta. Zadnje čase je dostavljanje pošte na Radovico in druge vasi metliške okolice zelo neredno. Komaj enkrat na teden vidimo pismonošo. Oblasti zahtevajo točnost v poslovanju in groze s kaznimi, toda kako naj župna pisarna preje reši vlogo, kot jo je prejela. Ne zahtevamo, da bi ta pismonoša storil več, saj ga že sedaj pomilujemo, toda poštna uprava naj naredi potreben korak in naj nastalo vrzel izpolni.

Zakaj pa to? Neke osebe iz Radovice so bile pozvane na obravnavo k novomeškemu sodišču ravno za veliki petek. Po našem mnenju bi to lahko izostalo. Veliki petek je dan sprave in ne dan pravdanja.

★ Osebe, ki trpe na žolčnih in jetrnih boleznih, žolčnem kamnu, preobili tvorbi kisline in napadih protina, uredijo lenivo delovanje črev z rabo naravne »Franz-Josef«-grenčice. Možje zdravniške prakse so se prepričali, da je »Franz-Josef«-voda zanesljivo in zelo milo učinkujoče salinično odvajalno sredstvo, ki se more priporočati tudi pri kilah, ranitvi črevesa in prostatahipertrofiji. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerij. trgovinah.

Od Soče in Jadrana

Aretacije na Goriškem. Razen aretacij v Trstu, o katerih smo že poročali, so se na veliki teden izvršile aretacije tudi na Goriškem in sicer so aretirali Doro in Drago Sfiligoj, sestri že zaprtega dr. Sfiligoja, ter učitelja Logarja in Rutarja. Ena izmed Sfiligojevih je bila uradnica pri književni zadrugi »Goriška Matica«. Logarja, ki je bil istotam nameščen, je policija aretirala že pred enim mesecem, a ga je po dveh dneh takrat izpustila. Vzrok neznan.

Goriški podprefekt Anza je bil premeščen v Milan. Na njegovo mesto pride podprefekt dr. Spasiano iz Vidma. Anza je vodil podprefekturo v Voloskem in je prišel v Gorico po ukinjenju te.

Gonjo proti slovenskim trgovcem je pričel goriški »Isonzo«. Od trgovcev zahteva, da si dajo takoj poitalijančiti rodbinsko ime. »Slovenska imena kvarijo italijansko lice svete Gorice in tujci dobivajo vtis, da je mesto slovensko.«

Ogenj je uničil hišo Antonu Saksidu, pok. Antona, v Žaloščah na Vipavskem. Škoda znaša 30.000 lir in je krita z zavarovanjem.

Trbovlje

Brezobrestno posojilo za zidanje stanovanjskih hišic izplača TPD svojim delavcem in nameščencem te dni. V Trbovljah jih je sedaj 14, ki so se za brezobrestno posojilo že lansko leto prijavili. Drugi pridejo drugič na vrsto.

Divji petelin. V rudniškem lovskem revirju v Mariji Reki se je več let ščitila divjačina. Zato se je zaplodil divji petelin v tem najboljšem lovišču. Prejšnji torek je prvega petelina ustrelil g. Vidra ml., v četrtek nato pa g. inž. Schneider. Oba sta tehtala po okoli 5 kg. Če hočeš slišati glas pojočega petelina, ga lahko dnevno slišiš, če se potrudiš zjutraj v te gozdove.

Zagorjani igrajo na belo nedeljo ob 4 popoldne v Društvenem domu igro »Darinka«, spevoigra v treh dejanjih s spremljevanjem klavirja.

Kočevje

Pred ustanovitvijo nove posojilnice. Kakor smo doznali od merodajnih krogov, se snuje v Kočevju nov denarni zavod — ljudska posojilnica in hranilnica Schulze-Delitschevega sistema. Posojilnica bi imela svoj delokrog v celem kočevskem okraju. V kratkem se vrši prvi ustanovni občni zbor te nove posojilnice, ki bo imela sedež v Kočevju.

Dar. Učiteljstvo v zavodu za slepo deco v Kočevju je darovalo v počastitev spomina umrlega upravitelja Viktorja Dovgana znesek 150 Din za gladujočo deco na rudniku.

Cerkven koncert. Na belo nedeljo priredi cerkveni kor mestne župne cerkve v Kočevju v naši cerkvi koncert. Začetek ob pol treh popoldne. Na koncertu bo sodeloval na orgljah skladatelj g. dr. St. Premrl iz Ljubljane. Kot solistka bo nastopila ga. dr. Röthlova — Nostis. Na koncertu se bo izvajal Schubert, Wagner, Mozart in drugi odlični svetovni mojstri.

Delo na rudniku. Rudniško ravnateljstvo je zopet začelo z obratovanjem na našem premogokopu po telefoničnem naročilu Trboveljske premogokopne družbe. Delati so pričeli v petek. Da se olajša beda za Velikonočne praznike, je mestna občina razdelila po posameznih družinah na deco okrog 5000 Din. Rudarji so sedaj malo potolaženi, vendar se še vedno bojijo, da bi morali zopet praznovati. K vsej krizi, ki je vladala na našem rudniku, moramo ostro ožigosati dejstvo, da se ni zganil nihče, ki bi osnoval kako podporno akcijo za omiljenje bede na rudniku!

Jesenice

Velikonočni prazniki na Jesenicah. April je posebno hudomušen letos in nagaja. Solnce, dež, sneg in zopet solnce, vse se je vrstilo zadnje dni velikega tedna. Velika sobota je velikega pomena za mladi naraščaj jeseniški. Toliko fantinov se gotovo ne zbere nikjer okolu ognjene grmade pred cerkvijo, kot na Jesenicah. Brez manjših nezgod tudi letos ni bilo in marsikateri je prinesel domov opečeno koleno, roko, ali pa tudi glavo. Težki oblaki so se zgrinjali nad Jesenicami, ko se je bližal čas Vstajenja. »Nič ne bo,« so rekli mnogi, kljub temu pa šli proti župni cerkvi. Pihal je jugovzhodnik in radioamaterji so povedali, da v ljubljanski stolnici procesija ni šla iz cerkve, torej je gotovo deževalo ter je bilo pričakovati dežja tudi na Jesenicah. Vendar pa se je procesija vršila brez dežja in šele pozneje je jelo deževati. Udeležba pri procesiji je bila ogromna in vsa čast, moških skoraj več kot žensk. Posebno številna je bila vrsta društvenikov za zastavo katoliškega Krekovega prosvetnega društva. Bila je jako pestra slika, le krojev je manjkalo. Društvena godba je pod vodstvom g. Repinca ves čas igrala velikonočne pesmi. Ponoči se je izvedrilo in velikonočno jutro je vse hitelo v Rovte, k sv. Križu, kamor je šla tudi društvena godba. Okoličani so oba praznika trumoma prihajali na Jesenice, ker se je v Radio-kinu predvajal zvočni film »Atlantik«, kamor je bil naravnost naval. Vendar pa je bila večina razočarana, ker je mnogo več pričakovala od tega filma, kot pa je bilo podanega. Tudi nogomet je privabil mnogo občinstva na igrišče pod Možaklju v tako zvano Mojstrano. Vršile so se kar tri tekme. V nedeljo Bratstvo proti Avstriji s 5 : 4 v prid Avstriji, v ponedeljek Bled : rezerva Bratstva s 3 : 4 v prid Bratstva, ki je bila kot predtekma pred glavno tekmo Bratstvo-Svoboda, proti Avstriji z izidom Bratstvo-Svoboda 1, Avstrija (Celovec) 2. Igralo se je pri vseh treh tekmah fair in se lahko pride marsikatero sportno društvo učit na Jesenice, kako se dostojno igra. Gledavcev je bilo pri vseh tekmah zelo veliko, kar znači, da se Jeseničanje vedno bolj zanimajo za to panogo športa. Sicer je pa igrišče pod Možaklju naravnost idealno in posebno ob poletnem času vabljivo in senčno. — Na belo nedeljo popoldne se vrši v starem domu, sedaj last I. del. kons. društva, redni letni občni zbor konsumnega društva, katerega udeležiti se, je dolžnost vsakega člana.

Slovenjgradec

Avto zavozil v vodo. Na Velikonočno nedeljo okrog 3 popoldne je pri Savcovi po dom. Fuksovi žagi v Pamečah zavozil v vodo osebni avto g. Rutarja iz Dravograda. Počila je na prvem levem kolesu cev, nakar je avto zavil s ceste naravnost v vodo, ki teče za gospodarskim poslopjem. Avto so potem s težavo potegnili s parom volov zopet na cesto. Avto se je znatno poškodoval.

Klobas se jim je zaželelo. V noči od velikega petka na soboto so neznani svedrovci vdrli v shrambo gostilničarja g. Antona Pečolarja v Zg. Razboru ter mu odnesli večjo količino klobas. Škoda na pokradenih klabasah znaša čez 1000 Din. Z zadevo se bavi slovenjgraško orožništvo.

Kino-program. V tukajšnjem kinu Rdečega križa se bo v soboto zvečer ter v nedeljo popoldne in zvečer predvajal velefilm »Žena na mesecu«.

Je kava zdrava?

Da, če je kofeina prosta potem brezpogojno za vse. Kava razburja srce, možgane in ledvice, a pitje je mnogim ljudem dvorezen nož:

Samo kofeina prosta kava Hag veže nepokvarjen kavin užitek z absolutno neškodljivostjo za zdrave in bolne ljudi, ker je prima kvaliteta in kofeina prosta.

KAVA HAG VARUJE VAŠE SRCE

K A V A H A G

Slov. Bistrica

Gojenke gospodinjske šole pri tukajšnjih šolskih sestrah so dovršile tromesečni tečaj. Ob zaključku so razstavile svoja ročna dela in razne izdelke v pritličnl dvorani tukajšnjega samostana. Razstavo je posetilo številno občinstvo, ki se je nadvse pohvalno izrazilo nad nepričakovanimi uspehi.

Občni zbor Posojilnice. V Slov. Bistrici je imela dne 6. t. m. občni zbor, pri katerem se je ugotovilo, da je imela čez 4 milijone prometa. Dosedanji načelnik dr. Lemež je bil zopet izvoljen.

Obrtna nadaljevalna šola v Slov. Bistrici je zaključila svoje šolsko leto 1929-30. Šolo je obiskovalo okoli 65 učencev in učenk. Šola se je vršila pod vodstvom gosp. ravnatelja meščanske šole Rismana.

Anketa interesentov pri okrajnem cestnem odboru zaradi popolne poprave občinske ceste se je vršila dne 16. t. m.

Nabiranje udov Mohorjeve družbe se je dne 10. t. m. zaključilo. Število naročnikov se je znatno pomnožilo. Knjižnica tukajšnjega kat. prosvetnega društva v kaplaniji je odprta vsako nedeljo po večernicah in je opremljena z najnovejšimi knjižnimi deli.

Vinogradniki! V nedeljo 27. t. m. bo v meščanski šoli Slov. Bistrice ob 10 dopoldne ustanovni občni zbor Vinarske zadruge.

Vače

Na velikonočno nedeljo popoldne so se v tukajšnji Osoletovi gostilni stepli vročekrvni fantje iz Gore in iz Kandrš. Šli so kar z noži eden na drugega. Dva fanta sta bila v tem tepežu težje ranjena. Bilo bi se vse skupaj še nesrečnejše končalo, ko bi ne bila na licu mesta takoj orožniška patrulja, ki je pobesnele fante pomirila s prav težkimi napori. Okoli gostilne se je v tem času zbralo precej ljudi, ki so se zgražali nad pobesnelimi fanti. Neodpustljivo je, da so izvršili pretep na velikonočen dan, ki bi pač moral biti vsakemu kristjanu svet in neomadeževan. Enako grdo početje je tudi ponočno rogovilenje dorašćajoče mladine, ki se v poznih urah zadira z nevšečnim vriskanjem ali popevanjem takih verzov, ki sploh niso za javnost. Saj pijančevanje, ponočno potepanje in pretepaštvo škoduje zdravju in napravlja gospodarstvu veliko škodo. Razen tega jemljejo take dogodivščine ugled kraju. Pazimo tedaj, da si pridobimo v svetu spoštovanje, od katerega je mnogo odvisen ves napredek kraja. — Dne 4. maja se bo na Vačah tudi izvršila blagoslovitev novega velikega zvona, ki bo kupljen v spomin med vojno padlim vojakom. Na njem bodo vlita imena vseh tistih naših, ki so postali žrtve grozne vojne in jim bo zvon zvonil vsako sredo ob treh popoldne 10 minut. Fantje pa, ki se tu in tam dolgočasijo ob nedeljah in ne vedo, kaj bi počeli, naj se domenijo, kako bodo okrasili za 4. maj trg pred cerkvijo in po možnosti tudi del ceste proti Litiji.

Št. Vid pri Ptuju

V Velikem tednu se je pri nas vršila higienska razstava, prva, ki jo je priredil drž. Zdravstveni dom v Mariboru. Razstava je bila nameščena v novi dvorani lepega Slomškovega doma. Cel teden je bilo vse živo v Slomškovem domu. Imeli smo 8 predavanj s filmom in 2 s skioptičnimi slikami. Zadnji dve predavanji je imel g. L. Puhar o alkoholizmu. Njegova beseda je vsem ostala v srcu za vedno. Vsega skupaj je razstavo obiskalo čez 5000 oseb iz domače fare in okolice; štiri šole so si ogledale razstavo in film o zdravju pod vodstvom svojih učiteljev (28 po številu). Res je bila razstava velika sreča za naše kraje in le to želimo, da bi tudi kaj ostalo od nje. — Vsem predavateljem: g. dr. Vrhovcu, g. dr. Vrečku in g. Puharju izrekamo prisrčno hvalo. Zahvaljujemo drž. Zdravstveni dom, ki je razstavo napravil in Prosvetno društvo, ki jo je omogočilo.

V Sv. Vidu dobimo nove oltarje, ki jih dela g. Ivan Sojč.

Cerkveni vestnik

Konferenca sodal. za dekanijo Šmarije bo v ponedeljek 28. aprila ob 10 na Kopanju.

Iz društvenega življenja

»Utopljenca« na odru Rokodelskega doma. Društvo rokodelskih pomočnikov bo v nedeljo dne 27. aprila ob pol 8 zvečer na splošno željo uprizorilo priljubljeno Nestroyevo igro »Utopljenca«. Igra je napravila pri vsaki uprizoritvi izredno ugoden vtis, zato se smemo nadejati, da bo tudi pri nedeljski predstavi dvorana napolnjena do zadnjega kotička. — Predprodaja vstopnic je v soboto dne 26. aprila od 7 do 8 zvečer in v nedeljo dne 27. aprila od 10 do 12 dopoldne v Rokodelskem domu.

Sadjarska in vrtnarska podružnica v Konjicah priredi v nedeljo 27. t. m. ob 8 zjutraj v prostorih šole v Zrečah predavanje iz sadjereje. Predaval bo g. Miloš Levstik iz Celja. Vljudno vabljeni!

Gorenjska podružnica S. L. D. v Kranju vabi svoje in v bližnji okolici Kranja stanujoče člane na prijateljski sestanek, ki se bo vršil v petek 25. aprila t. l. zvečer ob 20 v restavraciji pri »Jelenu«. Seboj naj prinesejo društvene izkaznice.

Darovi

Nepolitičnemu izobraževalnemu društvu v Trzinu je daroval gosp. Alojzij Kecelj, nadučitelj v p., v spomin umrlega Jakoba Keclja, posestnika v Trzinu, 1000 Din. Društvo mu izreka za njegovo plemenito dejanje najsrčnejšo zahvalo.

V spomin pokojnega prijatelja Avg. Zabkarja daruje za Vajeniški dom znesek 200 Din g. Iv. Černe, pohištveno in stavb. mizarstvo v Št. Vidu.

Naše zadružništvo

(Iz statistike za 1928.)

Svoječasno smo že imeli priliko poročati o statistiki naših kreditnih zadrug, danes pa podajamo podatke o poslovanju naših ostalih zadrug, kakor jih navaja statistika Zadružne zveze v Ljubljani za svoje članice v letu 1928.

Zveza je imela koncem l. 1928. 242 nekreditnih zadrug-članic, dočim je znašalo število kreditnih zadrug 309. Od nekreditnih zadrug jih ni poslalo poročila 10, tako da se podatki nanašajo na 232 zadrug. V primeri s statistiko za l. 1927. je odstotek onih zadrug, ki niso poslale poročil, manjši, kajti tega leta je od 224 zadrug poslala poročilo 201 zadruga. Od teh 232 zadrug (201 zadruge) je odpadlo na nabavne in prodajne zadruge 60 (61), mlekarske 36 (32), živinorejske 25 (23), zadružne elektrarne 19 (16), stavbinske zadruge 23 (12), obrtne 25 (20), kmetijskostrojne 24 (23), osrednje zadruge 2 (2) in razne zadruge 18 (12). Skupno so imele vse nekreditne zadruge l. 1928. 48.039 članov, l. 1927. 41.588 in l. 1926. 46.203 člane. Te spremembe je predvsem pripisovati gibanju članstva nabavnih in prodajnih zadrug.

Nabavne in prodajne zadruge.

Za kreditnimi zadrugami pridejo koj nabavne in prodajne zadruge, med katerimi je najmočnejše I. delavsko konsumno društvo, ki ima samo tretjino članov vseh nabavnih zadrug. 60 nabavnih zadrug je imelo lani 29.094 članov, 67 zadrug je imelo l. 1927. 28.172, 69 zadrug pa l. 1926. 34.326 članov. Iz teh podatkov je razvidno, da je doseglo članstvo v l. 1927. svoje najnižje stanje, v l. 1928. kakor tudi v l. 1929. pa je pričelo članstvo zopet naraščati. Padanje članstva v zadnjih letih je pripisovati deloma likvidaciji nekaterih življenja nezmožnih zadrug, nadalje pa tudi dejstvu, da so zadruge svojih fiktivnih papirnatih članov črtale. Sedaj pa se je privlačnost konsumnih zadrug zopet povečala. Nabavne zadruge so imele 429.3 (429.1) mil. dinarjev prometa. Vpoštevajoč upravne stroške, ki so znašali 4.5 mil. (4.7 mil.) dinarjev, je njih odstotni delež padel. Znašal je namreč 16.6‰ 1927 pa 11‰. Brutto donos je istočasno padel od 7.0 na 6.9 milij. Din pri istočasnem znižanju stroškov. Lastna sredstva zadrug so znašala: deleži 0.7 (0.7), rezerve 3.8 (2.95), upniki 8.4 (8.2), izposojila pa 15.5 (14.4) milij. Din. Blaga so prodale zadruge za 74.75 (67.2) milij. Din. Povečanje oddaje blaga se vidi iz povečanja zalog, ki so narastle od 12.1 na 14.8 milij. Din. Istočasno so se zvišali tudi dolžniki od 6.3 na 8.8 milij. Din. Med drugimi aktivnimi postavkami navajamo, da se je premični inventar lani povečal od 0.8 na 1.1 milij. Din, nepremičnine pa so se zvišale od 2.26 na 3.7 milij. Skupno so zadruge dosegle 0.5 milij. čistega dobička 0.74 milij. Din v letu 1927. Del zadrug pa je izkazal zgube 0.15 milij. Din, dočim je leta 1927. znašala zguba samo 23.288 Din.

Komunalna hranilnica

Uprava Narodne banke je smatrala za umestno, da je v poročilu, ki ga je pripravila za deseto glavno skupščino svojih delničarjev, poudarjala, da bi se pretirano visoki privatni obrestni meri moglo priti v okom z ustanavljanjem večjega števila mestnih, oziroma občinskih hranilnic. Narodna banka daje v tem poročilu tudi navodila za poslovanje komunalnih hranilnic in zastopa načelo, da bi te ustanove nikakor ne smele finansirati niti občinskih proračunov niti občinskih podjetij.

Občinske hranilnice so denarni zavodi, katerih namen je, pospeševati delavnost in varčnost ter podrobno zbirati kapital za vzdrževanje in pomnoževanje zemljiške in hišne posesti, pospeševati s cenenimi krediti tudi trgovino in obrt. Občinske hranilnice nimajo delniške glavnice, zato jim tudi ni treba iskati visokih dobičkov, da zadovolje delničarje z dividendami in člane uprav z mastnimi tantijemami. Zbog tega uživajo tudi marsikatere ugodnosti, ker jih zakon sam smatra za občekoristne naprave.

Za občinske, okrajne in oblastne (sedaj banovinske) hranilnice so v prečanskem ozemlju še vedno merodajni predpisi z dunajskim dvornim dekretom z dne 27. septembra 1844, št. 123, izdanega hranilničnega regulativa. Ker bo torej ta regulativ star kmalu 100 let, je povsem naravno, da ne ustreza več današnjim razmeram in zahtevam časa, zakaj pridobitne, socialne in politične razmere so se od tedaj bistveno izpremenile. Razen tega ne smemo pozabiti, da so občine mnogo izgubile od svojega prejšnjega upravnega značaja, zlasti odkar je odpravljen sistem zastopstva v občini po stanovskih interesih.

Zaradi tega bi bilo predvsem potrebno, da se izda nov zakon o občinskih in banovinskih hranilnicah.

Kakor izkušnje uče, nekatera občinska zastopstva dosledno prezirajo dejstvo, da so občine hranilnice samostojni, od občine neodvisni, pod državnim nadzorstvom stoječi denarni zavodi, pa so ponekod kar vso ali pa vsaj večji del občinske uprave vrinili v hranilnično upravo. Neizbežna posledica tega je bila, da so hranilnico istovetili z občino in da se je v hranilnico zanesla komunalna politika in partizanstvo. Od tod izvira tudi zlo, da so hranilnice začele finansirati občinske budžete in občinska podjetja. Zato je pa klic po depolitizaciji hranilničnih uprav umesten in razumljiv.

Ko bo nov zakon razglašen, se bodo hranilnice otresle političnih vplivov. V njihovih upravah bodo predvsem zastopani interesi vlagateljev in v njihovih upravnih odborih ne bodo sedeli funkcionarji in uslužbenci konkurenčnih zavodov, ali celo nameščenci dotične občine. Šele potem, ko se to doseže, bodo hranilnice donašale tiste koristi, ki se od njih pričakujejo.

Poizvedovanje

Oseba, ki je pozabila čevlje, novo kupljene, jih dobi pri meni na stojnici na Pogačarjevem trgu, kjer prodajam kvas. Jožef Korošec

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, izkazuje v letu 1929. zmanjšanje upnikov od 18.4 na 16.8 milij. in dolžnikov od 17.4 na 16.3 milij. Vrednostni papirji so ponovno narasli od 0.8 na 1.0 milij. Din. Pri donosu 0.9 (0.9) je ostal čisti dobiček na lanski višini, znašal je: 0.15 (0.15) milij. in se izplačuje zopet 10% dividende. Poslovno poročilo navaja, da je bila lanska konjunktura dobra, letos pa se je izredno poslabšala.

Šipad (Šumsko industrijsko podjetje Debrljin-Drvar), je največje podjetje lesne stroke (svoječasno Steinbeissovo podjetje), katerega vse delnice ima v rokah država. Sedaj sklicuje podjetje svoj občni zbor za 11. maj, na katerem predlaga fuzijo s tvrdko »Durmitor«, d. d. za eksploatacijo in lesno trgovino v Sarajevu. — Znano je, da so vse delnice Durmitorja v posesti Šipada, ki je nadalje udeležen pri celulozni tvornici Drvar s 50%, pri Vardi, lesni industriji v Sarajevu pa s 37.8%. »Durmitor« eksploatira ogromne komplekse gozdov v zetski banovini. Ta fuzija predstavlja umesten korak k popolni koncentraciji drž. interesa v lesni industriji.

*

Občni zbori: Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode, d. d. v Ljubljani 14. maja ob 9 v Ljubelj. kred. banki; Drava, lesna ind. d. d. v Mariboru 9. maja ob 15 v Ljubelj. kred. banki, podružnica Maribor.

Znižanje obresine mere v Italiji. Italijanska narodna banka je znižala diskont od 7 na 6%.

Dobave. Ravn. drž. rudnika Velenje sprejema do 28. t. m. ponudbe glede dobave ventilov in manesmenovih cevi; do 12. maja pa glede dobave 1000 kg transformatorskega olja, 300 kg strojne masti in 500 kg strojnega olja. — Ravn. drž. rudnika Kakanj sprejema do 7. maja ponudbe glede dobave 1000 kg tovotne masti ter glede dobave raznih pletenih bombažnih vrvic. — Dne 13. maja se bo vršila pri kmdi 45. pp. v Mariboru ustna licitacija glede dobave živil (fižol, riž, zdrob, sladkor, čebula, olje, kis, čaj, kava, cikorija, ječmen, marmelada, suhe slive, loj itd. itd.),

Borza

Dne 24. aprila 1930.

DENAR

Devizni tečaji so tudi danes izkazovali nekoliko čvrstejšo tendenco. Promet je bil srednji in je Narodna banka intervenirala v vseh zaključenih devizah.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaji.) Amsterdam 2275.50 bl., Berlin 1348—1351 (1349.50), Bruselj 789.05 bl., Budimpešta 988.50 bl., Curih 1094.40—1097.40 (1095.90), Dunaj 795.22—798.22 (796.72), London 274.50—275.30 (274.90), Newyork 56.42 bl., Pariz 221.78 bl., Praga 167.11—167.91 (167.51), Trst 296.33 bl.

Zagreb. Amsterdam 2275.50 bl., Berlin 1348—1351, Bruselj 789.05 bl., Budimpešta 987—990, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 795.22—798.22, London 274.50—275.30, Newyork 56.32—56.52, Pariz 220.78—222.78, Praga 167.11—167.91, Trst 295.305—297.305. — Skupni promet brez kompenzacij je znašal 7.2 milij. Din.

Belgrad. Berlin 1348—1351, Budimpešta 987—990, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 795.22—798.22, London 274.50—275.30, Newyork 56.32—56.52, Pariz 220.78—222.78, Praga 167.11—167.91.

Curih. Belgrad 9.1275, Amsterdam 207.60, Atene 6.70, Berlin 123.14, Bruselj 72, Budimpešta 90.20, Bukarešt 3.07, Carigrad 2.45, Dunaj 72.70, London 25.08, Madrid 64.35, Newyork 515.75, Pariz 20.235, Praga 15.28, Sofija 3.74, Trst 27.035, Varšava 57.85, Kopenhagen 138.10, Stockholm 138.65, Helsingfors 13, Oslo 138.10.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Tendenca za drž. papirje je še nadalje čvrsta, zlasti za 7% posojila, oslabel pa je 8% Bler. Bančni papirji so ostali v glavnem neizpremenjeni, le Narodna banka in Srpska sta popustili. Med industrijskimi papirji je prišlo do prometa v delnicah Isis po višjem tečaju. Tako na Dunaju kakor v Zagrebu je popustila Trboveljska.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 97.75 bl., 7% Bler. pos. 86.25 bl., Celjska pos. 160 den., Ljubelj. kred. 120 den., Praštediona 905 den., Kred. zavod 165 d., Vevče 132 den., Stavbna 50 den., Šešir 105 den., Ruše 260—270.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 87.25—88, agrari 54—54.50, (54), vojna škoda ar. 422—423 (422, 421, 421.50), kasa 422—423, 5. detto (422), 6. 423 bl., 12. 425—426, 8% Bler. pos. 97—97.25 (97.25), 7% Bler. pos. 85.75—86 (86—86.25), 7% pos. Drž. hip. banke 83.50—84. Bančne delnice: Ravna gora 72 den., Hrvatska 50 den., Katolička 33—38, Poljo 56—58.50 (58), Kreditna 96—100, Union 198—200, Jugo 81—82, Lj. kred. 120 den., Medjunarodna 60 den., Narodna 8700—8800, Obrtna 96 den., Praštediona 900—910, Etno 169—180, Srbska 176—185, Zemaljska 145—152. Industrijski papirji: Nar. šum. 20 den., Guttmann 178 bl., Slaveks 70 den., Slavonija 200 den., Našice 150 bl., Danica 110 den., Pivara Sar. 160—190, Drava 270—320, Šećerana Osjek 372.50—385, Nar. mlin. 20 den., Osj. ljev. 170 den., Brod. vag. 110 den., Union 135—150, Vevče 125 den., Isis 33—38 (35), Ragusea 445—447.50, Oceania 195 den., Jadr. plov. 502 den., Trboveljska 482.50—485.

Belgrad. Narodna banka zaključek 8755 (20), 7% inv. pos. 86.75—87.50, agrari 55.50—56 (40.000), vojna škoda prompt 427—427.50 (700), 5. 430—431 (800), 7% Bler. pos. 89.50 den., 7% pos. Drž. hip. banke 84—85.50.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 93.48, Wiener Bankverein 19.80, Creditanstalt 51, Escomptegesel. 169, Živno 99.50, Union 24.05, Aussiger Chemische 209.90, Ruše 33, Guttmann 20.25, Alpine 32.60, Trboveljska 60, Kranj. ind. 41, Leykam 5.25, Rima Murany 95.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: 1 vagon pšenice, 1 vagon bukovih plohov, 1 vagon testonov in 1 vagon desk smreka-jelka. Tendenca mlačna.

Žito

Danes je bil promet na našem domačem žitnem tržišču nekoliko živahnejši, gotovo pod dojmom nekoliko čvrstejšega položaja na svetovnem žit. trgu. V Čikagi notira pšenica za maj 104.875, koruza 82.75, oves 43 in rž 68.375. Pri nas so ostale cene neizpremenjene.

V Ljubljani so notacije neizpremenjene.

Zaključeno je bilo: 5 vagonov moke in 1 vagon pšenice. Tendenca neizpremenjena.

Novi Sad. Notacije so ostale neizpremenjene. Promet: 25 vagonov pšenice, 1 vagon ovsa, 53 vagonov koruze, 6 vagonov moke, 16 vagonov otrobov. Tendenca neizpremenjena.

Budimpešta. Tendenca dobro učvrščena. Promet živahen. Pšenica maj 20.01—20.12, zaklj. 20.02—20.03, junij 20.61—20.75, zaklj. 20.59—20.60, okt. 19.90—20, zaklj. 19.92—19.93, rž maj 10.40—10.57, zaklj. 10.52—10.53, junij 10.85—10.90, zaklj. 10.94—10.96, okt. 12.51—12.70, zaklj. 12.56—12.58, koruza maj 11.75—12.86, zaklj. 11.85—11.87, julij 12.10—12.20, zaklj. 12.18—12.20, tranzit maj 11—11.15, zaključek 11.13—11.15.

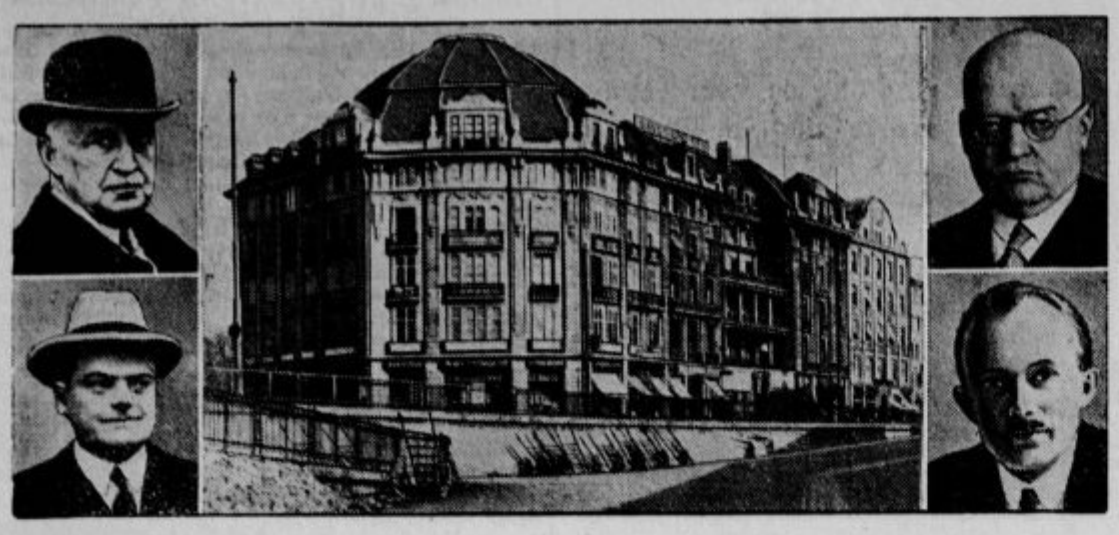

Mednarodna reparacijska banka. Včeraj se je vršila prva plenarna seja mednarodne reparacijske banke v Baselu. Na sliki vidimo hotel Savoy, kjer je začasni sedež banke. Na levi zgoraj je predsednik banke Američan Mac Garrah, spodaj: drugi ameriški zastopnik Leon Fraser, na desni zgoraj dr. Luther, zastopnik Nemčije, spodaj pa Francoz Pierre Quesnay, ki je bil izvoljen za glavnega ravnatelja banke.

Leon in Atila

Tisti zgodovinski dogodek, ko je Leon Veliki zmagal pred Mantovo nad knezom divjih trum Atilo, nam lebdi pred očmi tak, kakor ga je okitila legenda. Vera stoji proti poganstvu, kultura proti barbarom, Rim proti sovražnikom Evrope. Ta dogodek se je ponavljal, kadarkoli je neizmerna Azija pognala svoj val proti zapadu. Tako je bilo na Katalonskih poljanah, tako pri Xeres della Frontera, tako na Leškem polju, tako pri Legnici, tako pri Lepantu, tako pri Dunaju. Mečev, ki so branili sveto dedščino, je bilo mnogo, ena roka pa je bila vedno, ki jih je vodila, tista roka, ki je vedela, da služi veri in misli, ki je že pri Mantovi odločila zmago.

Grof de la Vaulx, predsednik mednarodne letalske organizacije, se je pri Jersey City v Združenih državah smrtno ponesrečil.

V Aziji zopet valovi in vre. Njeni narodi se prebujajo od Volge do Peterorečja, od Ljeningrada do Pekinga. Nova povodenj se pripravlja in mi vemo, da bo silnejša od vseh prejšnjih. V njenem šumu ni več samo nebrzdana divjost, ne več samo osvojevalski gon mogočnih in modrih vladarjev, kakor je bil Džingiskan. V tej povodnji vre sovraštvo, stega se v višino kakor obseden orjak, vriskaje jezdi na demonstva uničevanja.

Kar so Tolstoj, Dostojevski, Solovjev in proroški zapadni duhovi davno naprej napovedali, kar se še v knjigah Mereškovskega tod in tam zabliska kot blodna domišljija, kar smo smatrali za strahove prenapetih možgan in za apokaliptične domišljije, to se sedaj strahotno pomika v žarkost neutajljive resničnosti. Rim stoji proti rdeči Moskvi, vera proti poganstvu, kultura proti barbarstvu, Pij XI. proti sovražnikom Evrope.

Evropske vlade so slepe. Mešetarijo in botajo se za križarke in vojake. Izrekajo si zaupanje in nezaupanje kakor stare tetke pri kavi. Zakonska ločitev se olajšuje in popravljajo sinajske table. Zidajo se šole, šole, šole, da bo kmalu več šol nego hiš in več učiteljev nego ljudi. Živimo preko svojih moči, zabavamo se, slavimo tehnične pridobitve, prirejamo tekme in sport, drvimo in hitimo, govorimo in pišemo — — na oni strani pa bolestno zvenče razbiti zvonovi s starih, častitljivih stolpov. Samostanski zidovi, ki so stoletja mirno ščitili, resno, tiho premišljevanje, se majó od podkopov. Postavno je določen dan, ko se v Rusiji zapre zadnja cerkev, zadnja molilnica.

Samo eden bdi. Taisti, ki je nekoč Atili smelo zrl v obraz. Samo eden govori, kakor mora govoriti Evropa, ko že čaka poguba pred vrati. Samo eden ima moč tiste vere, ki je v preteklih stoletjih edina mogla zlomiti silo barbarov. Samo eden se zdi, da ve, da Evropa ni samo raztrgan kos sveta, smešno majhen razrastek mogočnega azijskega bloka, marveč da je to ideja, kultura, dedščina, obveza, naloga. Temu enemu je bila tudi naklonjena čast, da mu je napovedan boj, boj na življenje in smrt, boj, ki naj sovjetski prapor ponese in razvije vrhu vatikanskih stolpov.

Moskva ve za nas. Razposlala je bila v Evropo sle, da so natančno preiskali, kaj bi se pri velikem spopadu še držalo, kaj je v evropskem krščanstvu še pripravljenega na mučeništvo. Moskva nas pozna. Treba je bilo samo pogledati tabele, ki jih je bila razstavila Ifa o stanju naše buržuazne kulture. Tu je bilo videti slike naših gledišč, plesalke in dečke sladostrastja, spodaj pa podpis: Za to se plačujejo milijoni. To je vredno delavčevih srag. To se imenuje kulturno gledišče. Saj je še priznanje v tem sovraštvu proti Rimu in duhovščini, nasproti pravu imajo samo še zaničevanje.

Leon proti Atili, Pij XI. proti Ljeninu. Staro legendo prekašajo dogodki te ure. Tehtnica evropske usode omahuje in skrivnosten prst piše na belo steno svoj menetekel... Eden samo bdi, eden samo veruje, eden samo zaupa. Njegove besede se oklepajo narodi drhteče zemlje. Fides intrepida...

Če ženska šofira

V Pragi je gospa Jožefina Štitek veselo šofirala svoj avtomobil čez trg sv. Vaclava. Prezrla pa je semafor, ki je kazal na »stoj«, in zadela v avtotaksi, čigar šofer je vsled silnega sunka zletel na tla. Avtotaksi je brez voznika peljal naprej, zavozil na hodnik, povozil neko prodajalko cvetlic in nekega gospoda, razbil izložbeno ogledalo neke modne trgovine, zavozil v brivski lokal in se končno ustavil. Posledica je bila, da so šoferja, gospoda in prodajalko cvetlic odpeljali v bolnišnico, oba avtomobila v popravo, gospo šoferko pa na policijo.

DIŠAVE SLON

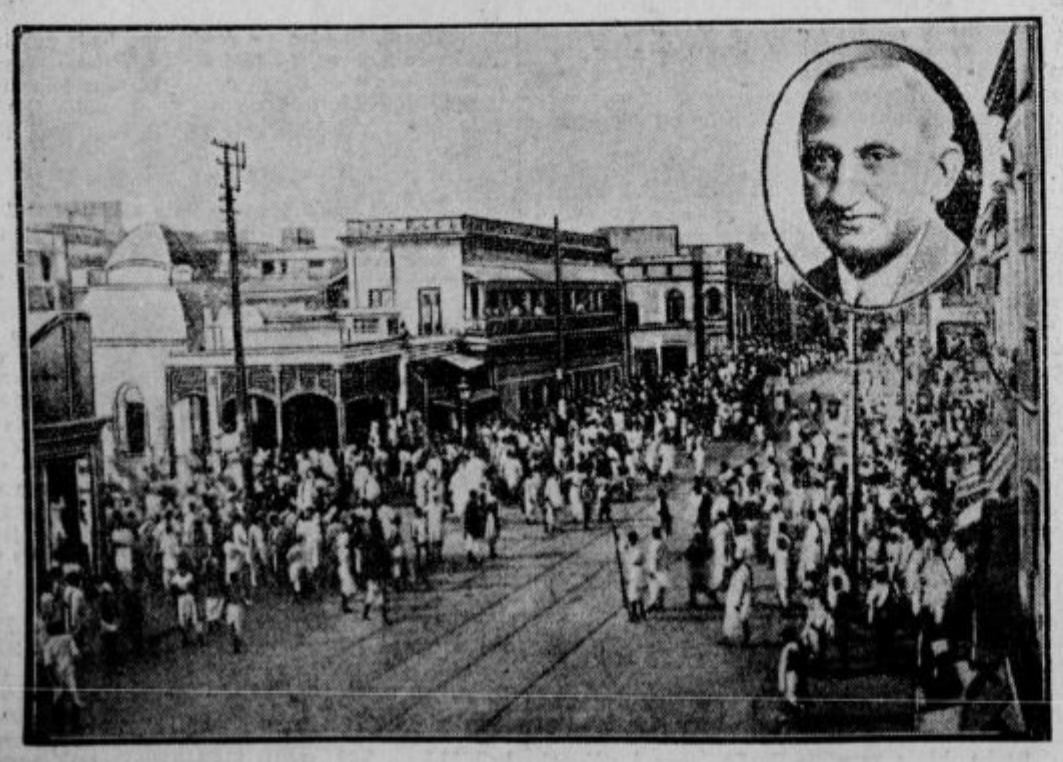

Hudi nemiri v Kalkuti. Na desni zgoraj Gandijev tajnik in namestnik Mahadav Dezaj, ki je bil aretiran.

Predhodniki avtomobila

Na vprašanje, kdo je izumil prvi avtomobil, je zelo težko odgovoriti. Avtomobil ima namreč celo vrsto izumiteljev in predhodnikov.

Že dolgo preje, preden so izumili sedanji tip avtomobila z bencinskim pogonom, so bili že v prometu vozovi z mehanskim pogonom. Prvi voz, ki ga je zgradil v sredini 17. stoletja nürnberški urar Hans Hautsch, se je premikal naprej s pomočjo skritega mehanizma. Hautsch je za svoj izum napravil veliko reklamo. Tedaj je v Nürnbergu živel neki Karstörffer, ki ga reklama ni zavedla, in je trdil, da sta v notranjosti voza skrita dva dečka. Tako poroča Feldhaus v svoji zgodovini tehnike. Bilo je to l. 1631. Karstörffer je objavil svojo izjavo, ki se glasi takole: Tukajšnji urar Hans Hautsch je sestavil voz s štirimi kolesi, ki se brez konja pomika naprej ali nazaj. Mnogi so se temu izumu čudili, toda jaz sem takoj, ko sem ga videl, rekel izumitelju, da gre tu za prevaro. — Jezuit Gaspar Schott tudi omenja l. 1650. ta voz in obenem pripoveduje, da mu je župan Schaupp v Würzburgu pripovedoval o sličnem vozu. Ta voz je sestavil nekdo iz Bingena. Na tem vozu so se Schaupp in še štirje meščani vozili eno uro in pol do Frankfurta in nazaj. Lastnik je gonil voz naprej z eno samo roko. — Manj uspeha je imel v Rimu neki belgijski slikar, ki je jezuita Schotta in še druge povabil, da jim pokaže voz, ki se pomika naprej brez konja in se more na njem peljati 100 ljudi in še topovi. Pozvani so se zbrali, da bi videli čudež. Belgijcu pa se je komaj posrečilo, da je svoj orjaški voz na popolnoma ravnih tleh premaknil le za nekaj korakov. Seveda so se mu vsi smejali. Njega pa to ni oplašilo. Odpotoval je na Malto, da ponudi svoj izum malteškim vitezom za boj proti Turkom.

Leta 1623. se je na pariških ulicah pojavil nenavaden voz. Na zadnjem sedežu je sedel neki človek. Pred vozom pa ni bilo konja, toda kljub temu se je pomikal naprej. Pariz je imel veliko senzacijo. Bil je to voz zdravnika Elie Richarda iz La Rochell. V 18. stoletju pa je bilo takih in sličnih voz že mnogo. Njihov pogon je bil sestavljen iz preprostega mehanizma, ki ga je gnala roka ali noga. Pozneje omenjajo neki voz, ki ga je izumil Šamšurenkov, ruski ujetnik v Franciji, in pa voz barona Draisa, ki je za svoj izum izprosil od badenske vlade patent.

Strašen vihar

Iz Manille poročajo, da je na Filipinih, posebno na otoku Leyte, divjal strašen vihar (tajfun). Mesti Dulag in Toloso, ki ležita na vzhodnem obrežju, sta popolnoma porušeni. V dvanajstih drugih mestih je vihar povzročil ogromno škodo. Velik del prebivalstva je brez strehe, vse brzojavne in telefonske zveze so pretrgane. Števila mrtvih in ranjenih še niso mogli ugotoviti, vendar govore poročila, da je najmanj 500 mrtvih.

Višek ameriške norosti

Iz Los Angelesa poročajo: Filmska igralka Kathe Windsor se je poročila z Guthaickom Rewom iz Los Angelesa. Mladi par je skupno s pastorjem in svati prišel v neko kopališče. Tu so se oblekli v plavalne obleke, se spustili v vodo in se potopili. Pastor je izvršil poroko na dnu bazena in so bili v svrho tega vsi svatje z nevesto, ženinom in pastorjem opremljeni s cevkami, skozi katere so črpali od zgoraj zrak. Po poroki so bili seveda vsi mokri.

*

»Pri nas doma imamo travo, ki zraste tako visoko kakor jambor te ladje.«

»To ni nič! Pri nas pa raste tako nizka pšenica, da morajo vrabci poklekniti, če hočejo zobati zrnje.«

Trocki, dolgoletni vrhovni poveljnik rdeče armade, ki ga je Stalin pred enim letom izgnal v Carigrad, je sedaj dobil povabilo, naj se vrne v Rusijo, kjer bi prevzel visoko mesto v agrarni upravi.

Na Dunaju je 2000 odvetnikov

Te dni je na Dunaju izvršil samomor odvetnik Ludwig Schweinburg radi denarnih neprilik. Ob tej priliki ugotavljajo listi, da je bilo pred vojno, ko je bil Dunaj središče velike države, na Dunaju 1500 odvetnikov, danes pa, ko je Dunaj središče male republike in ima pol milijona prebivalcev manj, prebiva v njem 2000 odvetnikov, ki jim gre tako slabo, na večina njih ne more vzdrževati niti pisarne.

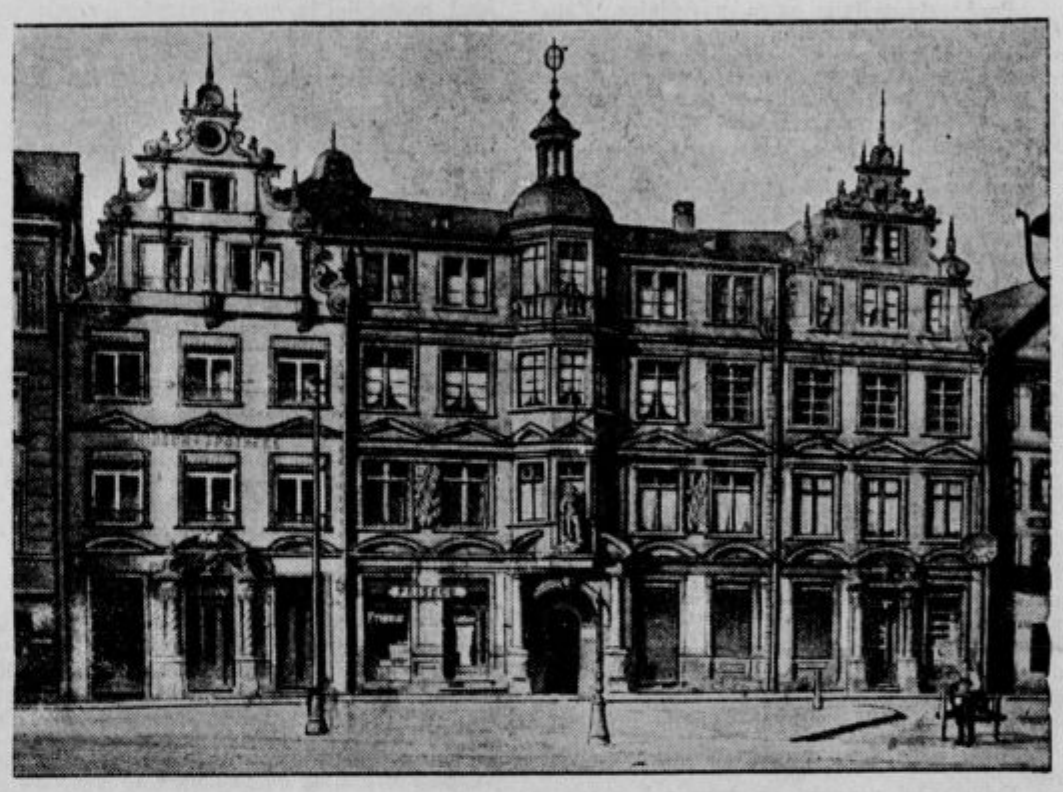

Svetovni muzej za tiskarsko umetnost. Mestna uprava v Mainzu je kupila staro patricijsko hišo »Pri rimskemu cesarju«, ki jo bodo prezidali v svetovni muzej za tiskarsko umetnost. V muzej pride tiskarna iz časa Gutenberga, kakor tudi razne tiskarne iz 18., 19. in 20. stoletja.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Petek, 25. aprila: 12.30 Plošče. 13.00 Časovna napoved, borza, plošče. 13.30 Iz današnjih dnevnikov. 17.30 Koncert radio-orkestra. 18.30 Dr. Bajc: O jeziku in jezikih. 19.00 Gospodinjska ura. 19.30 Dr. Stanko Leben: Italijanščina. 20.00 Glasbeno predavanje, dr. A. Kozina. 20.30 Pevski koncert, izvaja gdč. Vedral. 21.00 Koncert radio-orkestra. 22.00 Časovna napoved in poročila.

Sobota, 26. aprila: 12.30 Reproducirana glasba. 13.00 Časovna napoved, borza, reproducirana glasba. 13.30 Iz današnjih dnevnikov. 17.30 Koncert Radio-orkestra. 18.30 V dolini gradov, Viktor Pirnat. 19.00 Dr. Iv. Grafenauer: Nemščina. 19.30 Delavska ura. 20.00 Prenos iz Belgrada. 22.00 Časovna napoved in poročila, lahka glasba.

Drugi programi:

Petek, 25. aprila:

Belgrad: 12.40 Koncert radio-kvarteta — 18.00 Harmonika — 20.00 Koncert zbora »Gajzet« — 21.00 Vokalni koncert — 22.15 Plošče. — **Budapest:** 12.05 Koncert — 17.30 Popoldanski koncert — 20.00 Vokalni koncert terceta, nato ciganska glasba. — **Dunaj:** 15.20 Plošče — 16.40 Klavirski kvintet — 17.10 Arije in pesmi — 20.00 Pevski koncert opernega zbora. — **Milan:** 12 Koncert radio-orkestra — 19.15 Vokalni koncert — 20.30 Simfonični koncert. — **Praga:** 19.30 R. Wagner, Uvertura k »Faustu« — 20.00 Sluhoigra: Goethe: Faust. — **Langenberg:** 17.30 Popoldanski koncert — 20.00 Mozart »Don Juan«, opera. — **Rim:** 21.02 »Kolibri«, opereta. — **Berlin:** 20.00 Vokalni koncert radio-orkestra, nato plesna glasba. — **Katovice:** 17.45 Lahna glasba — 20.15 Simfonični koncert. — **Toulouse:** 18.00 Plesna glasba in petje — 19.30 Petje in orkester, nato operna glasba. — **Stuttgart:** 19.30 Glasba s ceste — 20.30 »Morje«, izvaja filharmonični orkester — 22.00 Stara klavirska glasba. — **Moravska Ostrava:** 12.35 koncert radio-orkestra — 19.00 Prenos iz Prage.

Sobota, 26. aprila:

Belgrad: 12.40 Koncert radio-kvarteta — 20.0 Prenos iz Novega Sada — 22.15 Vokalni koncert. — **Budapest:** 12.05 Koncert kraljeve ogrske muzike — 18.00 Popoldanski koncert — 21.30 Prenos mednar. boksarskega boja. — **Dunaj:** 19.30 Cello-koncert — 20.05 »Bonbury« ali »Pomen resnobe« trivialna komedija. — **Milan:** 12.00 Koncert radio-orkestra — 19.15 Vokalni koncert — 20.30 Prenos iz opere. — **Praga:** 21.00 Italijanski dueti — 21.30 Klavirski koncert. — **Langenberg:** 20.00 Veseli večer. — **Rim:** 21.02 Prenos iz Neaplja: Opera ali vokalni koncert. — **Berlin:** 20.30 Šaloigra. — **Katovice:** 20.25 Prenos koncerta iz Varšave. — **Toulouse:** 18.00 Plesna glasba in petje — 20.25 Gostovanje tujega orkestra — 21.00 Vokalni koncert. — **Stuttgart:** 20.30 Pisan večer, nato plesna glasba. — **Moravska Ostrava:** 12.35 koncert radio-orkestra 18.10 Prenos iz Prage.

Krasinova pot

V založbi »Petropolis«, Berlin, je objavil prof. R. Samojlovič, vodja sovjetske rešilne skupine, svoj skromni, globoko zanimivi dnevnik (S. O. S. v Arktiki. Ekspedicija »Krasina«, 258 str. 52 fotografij in dva zemljevida). Avtor preprosto pripoveduje, da je potrpljenje pa vztrajnost predpogoj za potovanje skozi polarni led. »Če nam je izpodletel prvotni načrt, smo ubrali drugo in zopet drugo pot. Predvsem smo morali imeti trdno voljo. Vsi smo bili pripravljeni dati tudi življenje za uspeh in dosego začrtanega cilja. Če smo ga dosegli, je to predvsem zasluga našega kapitana pa moštva.«

Ledolomec si je mukoma preril cesto skozi zmrznjeni led. Zadnjih 110 km je bilo najtežjih. Po kajutah je vse trepetalo in letelo na tla. Nekoč se je morala ladja tekom ene same ure 16krat zaleteti nazaj in 15krat zopet poskušati naprej. Z vsem tem napornim delom je pridobila samo 100 m proge, t. j. lastno štirikratno dolžino in si je naposled polomila vijak. Morala se je ustaviti. Prof. Samojlovič je vedel, da mora kmalu napočiti kratko tečajno poletje. Res ni izostalo in je raziskovalcem šlo na roko. A več dni so ga pričakovali v mučnih dvomih in na robu življenske nevarnosti.

Kakor znano, je rešil »Krasin« po neuspehu šesterih ladij in letal, po junaški smrti 17 reševalcev z Amundsenom na čelu, preostalo Nobilovo skupino, sedmorico mož. Vkrcal je vse, kar je ostalo od Italijanov. Pred njih mokrim šotorom je osamljeno stala sredi neskončnega ledenega polja mala Madona v plavi noši. Avtor le nakratko omeni nedokazane slutnje, katere je pri Rusih povzročilo nasprotje med bodrim in toplo oblečenim Zappijem ter napolmrtvim zmrznjenim Marianom. »Izgledalo je, da je Zappi tovariša prikrajšal pri jedi. A nimamo nobenih dokazov, da se je res tako zgodilo.« Rusi tudi niso razumeli, kako sta mogla Italijana zapustiti umirajočega Malmgrena. Vsekakor so govorice o ljudožrtvu najbrž brez podlage. »Skupina je odšla z zalogo živil za mesec dni, in je pustila Malmgrena 15. dan. Torej je morala takrat imeti zadosti živil.« Vendar je ta neizprosnost močnejših napram slabejšemu dokaz nezadostne požrtvovalnosti. A žalibog se je dogodilo med polarnimi raziskovalci že več sličnih slučajev.

Avtor tudi noče razpravljati o krivdi generala Nobila, nesrečnega vodje Italijanov. Pripoveduje samo o sestanku z njim na krovu ladje »Citta di Milano«, kjer je postal Nobile vjetnik onega kapitana »Romagne«, kateri mu je bil poprej podrejen. Ni smel zapustiti kajute in sprejemati obiske. Njegova pisma so bila cenzurirana. Seveda je bil zelo potrt. »Mukoma se je vzpel na bergljah, ker je imel zlomljene noge, me poljubil in se zahvalil. Bil je hudo razburjen, dasi je brzdal svoje živce. Nepopisno shujšan in osivel je; že s svojo zunanjostjo je kazal, koliko je pretrpel.« Zato zapusti nepozaben vtis prizor rešitve Italijanov na ledu. »Zappi je planil k meni, zagrabil z obema rokama mojo roko in me dolgo gledal tako hvaležno, kakor gleda pes gospodarja. Nimam drugega izraza za ta pogled. Mariano, ki je ležal na krovu v svoji nosilnici, mi je objel noge. Njegov obraz je sijal od sreče. Globoko sem bil razburjen in ni mi bilo mogoče govoriti. Vsi smo doživeli trenutek najbolj vzvišene radosti. Zdaj vem, da ni večje sreče na svetu, nego človeka oteti smrti. K meni je stopil umazani kurjač, ki je pravkar prilezel od svojih kotlov. — No, vendar smo jih ven potegnili! — se je nasmehnil in nisem se čudil solzam, ki so zapustile svetle sledove na njegovih od premoga črnih licih.«

Knjiga je lepo opremljena, in številne fotografske slike dobro podčrtujejo skromno, a globoko tehtno zanimivo pripovedovanje.

Slovaško „Muzejno društvo“

Kmalu po občnem zboru Slovaške Matice se je vršil občni zbor »Muzeálnej spoločnosti«, ki dopolnjuje delovanje Slovaške Matice. Društvo izdaja svoj časopis, ki izhaja štirikrat na leto bogato ilustriran. Delovanje se vrši v petih sekcijah. Največje zanimanje vlada tudi v javnosti za narodopisni odsek, ki sistematično dopolnjuje narodopisno zbirko, zlasti zbirko slovaških narodnih noš. Samo v lanskem letu se je zbirka pomnožila za 1893 predmetov. Arheološka sekcija je pod vodstvom prof. dr. Budaváry-ja odkopala okrog 70 starodavnih grobov in mnogo arheoloških znamenitosti. Arhivni odsek pod vodstvom prof. dr. Marije Opočenské skrbi, da se sestavi seznam vseh važnejših arhivalij in da vsa važnejša mesta dobe sposobne arhivarje. Prirodoslovni odsek se je omejil najprej na rastlinske zbirke. Zgodovinska sekcija se je začela zanimati za zgodovino slovaških gradov in je zbrala v tem oziru že mnogo zanimive snovi. Vsled živahne delavnosti so postali stari prostori pretesni. Zato je občni zbor odglasoval za novo stavbo 2,400.000 Kč. društvenega premoženja, slovaška pokrajinska uprava je obljubila 3 milijone. Zato bo do konca tega v Turčanskem Sv. Martinu že gotov veličasten dom slovaškega Muzejnega društva, ki bo stal 6 milijonov Kč. (preko 10 milijonov Din). Število članov je letos narastlo na 4083, med katerimi je celo 750 utemeljiteljev. — b —

Koncert „Gorjancev“ v Novem mestu

Letošnji glavni koncert pevskega društva »Gorjanci«, ki se je vršil 12. in 13. aprila ob 8 zvečer v novomeškem Rokodelskem domu, je bil posvečen izključno naši narodni pesmi. Koncert je naštudiral in vodil marljivi društveni pevovodja, g. Ludovik Puš, ki je ob začetku koncerta izpregovoril tudi nekaj prav umestnih besedi o pomenu in značaju narodnih pesmi sploh in posebej še slovenskih. Spored sam je nudil pester šopek pristnega našega narodnega cvetja čigar prijetni vonj je blagodejno napolnjeval duše hvaležnih poslušalcev. V prvem Puševem venčku smo srečali več milih, gorenjskih narodnih pesmic, spretno prirejenih za mešani in moški zbor; v njegovem »Venčku zdravic« pa nekaj pristnih veselih dolenjskih, ki so poslušalce kar vžgale. Poleg tega je Puš priredil tudi še ljubko »Meglico«. V Devovi harmonizaciji smo slišali dve narodni iz Bojancev in Bele Krajine ter zanimivo koroško »Strašno grmi« za mešani, ženski in moški zbor. V prireditvi našega izredno pridnega delavca na polju narodne pesmi, M. Bajuka, nam je moški zbor podal tri narodne: »Goreči ogenj«, »Zagorsko« in »Lahko noč«. Slišali smo tudi par narodnih iz Prekmurja: »Dobro jutro« v dr. Kimovčevi, in »To prvo gredico« v Mlinar-Cigaletovi harmonizaciji. Ženski glasovi so imeli zlasti priliko izkazati se v »Rožmarinu«, prirejenem za štiri- pet- in šestglasni ženski zbor (iz moje zbirke »Mešani in ženski zbori«).

Tudi med ginljivim Jalenovim dramskim prizorom »Nevesta« je mešani zbor za kulisami neprenehoma prepeval narodne pesmi, kakor »Rože je na vrtu plela«, »Kaj ti je deklica«, »Pojdem v rute«. Tako so se poslušalci ob tej priliki lahko pošteno naužili priljubljenih narodnih pesmic.

Koncert je vobče prav dobro uspel. Poslušalci so bili videti z njim zadovoljni. Dirigent, pevski zbor in solisti so častno rešili svojo nalogo. Dinamiko pa bi si želel na nekaterih mestih še boljšo. Zlasti ob solo-spevu bi se moral zbor še bolj zatajevati ter v komaj slišnem »pianissimo« stopiti popolnoma v ozadje. Vtis bi bil neprimerno večji. Tudi izgovarjavo bi si želel tu pa tam jasnejšo. Končno še svetujem, naj se v prihodnje nikar ne prirejajo koncerti v tako skrajno nepriličnem času, kot je cvetna sobota ali cvetna nedelja.

Fr. F-č.

Alojzij Mihelčič: Kraljici maja. 7 Marijinih pesmi za mešan zbor, na prodaj: Jugosl. knjigarna v Ljubljani, Mohorjeva družba, Goričar in Leskovšek, Slomšekova zadruga v Celje, Cirilova knjigarna v Mariboru. — Te krasno litografirane, skrbno zamišljene in z veliko marljivostjo prirejene pesmi so v harmoničnem in melodičnem oziru prikladne našim razmeram in kažejo velik napredek skladatelja Mihelčiča. Harmonije so izbrane, melodije plemenite, tok naraven. Vmes so tudi pesmi s samospevi in to poživi skladbe in jim daje mik. Menim, da bodo pesmi prodrle in se na naših korih udomačile. — P. H.

Ljubljansko gledališče

Drama:
Začetek ob 20 zvečer.

Petek, 25. aprila: LJUBIMEC SVOJE ŽENE. — Red E.
Sobota, 26. aprila: KONEC POTI. — Red B.

Opera:
Začetek ob pol 20 zvečer.

Petek, 25. aprila: zaprto.
Sobota, 26. aprila: CAR IN TESAR. — Red D.
Nedelja, 27. aprila: NORMA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Mariborsko gledališče

Petek, 25. aprila: Zaprto.
Sobota, 26. aprila ob 20. uri: »CARIČINE AMAZONKE«. Ab. A. Kupon.

Sport

Ilirija : Primorje

V nedeljo, dne 27. aprila doseže pomladanska prvenstvena sezona v Ljubljani svoj višek s tekmo Ilirija : Primorje. Oba stara rivala sta se za to srečanje dobro pripravljala in nista zamudila nobene prilike, da svoji moštvi obdržita v formi. Ilirija ima za seboj več težkih tekem, ki so ji pripomogle do tega, da zre na tekmo s Primorjem s precejšnjim samozaupanjem. V igri proti GAK-u v ponedeljek je pokazala, da zna biti odločna in prodorna. Primorje tudi ni počivalo. V zadnjem času je gostovalo v Belgradu in Šabcu. V vseh teh tekmah je doseglo lepe rezultate, ki kažejo, da se nahaja trenutno v dobri formi. Primorju z zmago v tej tekmi svoje pozicije v prv. tabeli ne more popraviti, skušalo pa se bo na vsak način revanžirati za svoj jesenski poraz po Iliriji.

V predigri se srečata rezervi obeh klubov in se obeta tudi tu lepa in zanimiva igra.

Tekmi se vršita na igrišču Ilirije ob 3 pop.

SLUŽBENE OBJAVE LNP.

(Iz seje u. o. z dne 13. aprila 1930.)

Na redni glavni skupščini dne 16. aprila t. l. je bil izvoljen sledeči upravni odbor: predsednik: Ribař Miloš, I. podpredsednik: Stanko Jurij, II. podpredsednik: ing. Debelak Milutin, I. tajnik: Kuret Marjan, II. tajnik: Kovač Pavel, blagajnik: ravn. Šetina Franc; odborniki: Kralj Ivan, Malovrh Drago, Vospernik Ulrih, Kempole Ciril, Dorčec Ivan, Novak Ivan, Logar Stane, ing. Kuliš Vinko, Buljevič Dinko, Betetto Evgen, Marinič Alojz, Bostič Anton. Nadzorni odbor: nač. Sancin Ivo, ing. Wolf, Vičič Milan. Konstituiranje podsaveznih odborov: poslovni odbor: predsednik: Stanko J., tajnik: Kovač P., blagajnik: Šetina Fr., odborniki: Rovan, Kovač Jaka, Cek, Kačar in Aceto. Kazenski odbor: predsednik: ing. Debelak M., tajnik: Kovač P., odborniki: Koruza Fr., Pintarič Ivan, dr. Dougan, Bucik Tone in Kuliš Anton. Delegat LNP v odboru za delegiranje sodnikov: Dorčec Ivan. Delegat LNP v odboru izpraševalne sodniške komisije: Buljevič D. Odbor za kaznovanje sodnikov: predsednik: Ribař M., odbornika LNP: Kralj Iv. in ing. Debelak M. Podzvezni kapetan: Hafner Josip. Seje poslovnega odbora se bodo vršile redno vsako sredo v prostorih Delavske zbornice.

Za nedeljo, dne 27. aprila je odrejen sledeči prvenstveni program: Igrišče SK Ilirije: dopoldne ob 9 prvenstvena tekma Natakar : Reka; ob 10.30 Slovan : Grafika. Službujoči odbornik LNP g. Cek. Blagajno vodi SK Slovan. Vsak klub postavi po dva reditelja, ki naj se javita ob 8.30 službujočemu odborniku LNP. Stranski sodniki pri prvi tekmi: Narobe Miroslav, Reka naj ga še določi, pri drugi tekmi: Kunc Viktor in Legat Mirko.

Igrišče Ilirije popoldne ob 15: prven. tekma rezerv SK Ilirija : ASK Primorje; ob 16.30: I. moštvi SK Ilirija : ASK Primorje. Oba kluba imata postaviti po 6 reditelijev, ki naj se javijo službujočemu odborniku LNP g. Dorčecu ob 14.30. Blagajno vodi LNP. Stranski sodniki za prven. tekmo rezerv: Otruba Stane in Bizjak Herman. Za tekmo I. moštev se naproša SZNS, da določi kot stranske sodnike sav. sodnike. Klube opozarjamo, da morajo nositi reditelji reditelijski znak. Sporoča se vsem klubom, da je i nadalje naslavljati dopise za LNP na naslov: LNP, poštni predal št. 138. V pogledu korespondiranja z instancami LNP bodo klubi prejeli v najkrajšem času daljšo okrožnico.

Tajnik I.

Slovan : Grafika

V nedeljo se srečata tudi oba tekmeca za prehod v I. razred, to je Slovan in Grafika. Tudi ta tekma bo ostra borba za točke. Oba kluba stojita v prvenstveni tabeli na istem mestu, ker je bila tekma v jeseni razveljavljena. Radi tega bosta skušala oba kluba doseči vodstvo v tabeli.

Kot predtekma k tej igri se vrši prvenstvena tekma Natakar : Reka. Tudi ti tekmi se vršita na igrišču Ilirije in sicer dopoldne.

Razne sportne vesti

Medmestna tekma Belgrad : Sofija je odpovedana radi pomanjkanja terminov.

Jugoslovansko moštvo, ki bo nastopilo v tekmi proti Romuniji za zlati kraljevi pokal je takole sestavljeno: Mihelčič — Ivković, Beleslin — Arsenijević, Premrl, Djokič — Tirnanić, Marjanović, Luburić, Bonačić, Kragič. To je naše najmočnejše moštvo, ki je v stanu romunsko reprezentanco premagati in si osvojiti dragoceno darilo, ki preide v trajno posest JNZ, ako zmaga v tej tekmi. Ni pa še gotovo, če bo Zagreb dovolil igrati Mihelčiču in Premrlu.

Prvenstveno tekmo Ilirija : Primorje, ki se vrši v nedeljo, bo sodil sodnik iz Belgrada. Kluba sta se sporazumela in sta v prvi vrsti predlagana Joksič ali Ružič.

Nogomet v tujini

Angleži v Švici. Znamenito angleško amaterско moštvo Corinthians je porabilo velikonočne praznike za dve tekmi v krasni Švici. Tako so prvi dan nastopili v Bernu napram sedanjemu švicarskemu prvaku Young-Boys. Angleži so zmagali s 7:1 (2:0). Ta rezultat mnogo pomeni. Švicarski prvak je nudil le prvih 30 minut zadovoljivo igro, toliko časa so namreč Angleži rabili, da so prišli v igro. Nato pa je Corinthians navdušil gledalce s svojim nastopom in v kratkih presledkih je padlo vseh 7 golov. Presenetila je vse ona ljubezniva skrb, katero so Angleži pokazali do nogometa. Bila je to najpopolnejša in najlepša nogometna tekma, kar so jih videli v Švici. — Drugi dan pa so igrali Angleži v Zürichu napram Grasshoppers in zmagali s 3:2. Prvi polčas 1:1. Tukaj pa Corinthians ni pokazal vsega znanja in le nekako površno so odigrali tekmo. — Pokazali pa so vsej Švici, koliko prave lepote je v nogometnem sportu, ako igralci nastopajo z ljubeznijo in srcem za ta sport.

Dunajsko prvenstvo. Zadnje prvenstvene tekme so bile pač »težke borbe« za točke. Edina izjema je bila tekma Austria:F. A. C., kjer je moštvo Austrije nudilo jako temperamentno in vendar tako lepo in zaokroženo igro, da jo je pohvalila celo stroga dunajska kritika. Zmaga Austrije s 3:1 je bila zaslužena. To moštvo kaže še največ mladostnega ognja. Odlikoval se je v igri »čudežni« Sindelar, ki je sam zabil 2 gola. — Z 2:0 je zmagal tudi Rapid nad W. A. C.-om. Zelo težko pa se je Admiri posrečilo, da je s 3:2 odpravila Vienno. Igra ni bila na višku. Tabela izgleda sedaj tako-le: 1. Rapid (24 točk); 2. Admira (23); 3. Vienna (22); 4. W. A. C. (19); 5. Austria (18); 6. Wiener Sportklub (13); 7 F. A. C. (13); 8. Nicholson (12); 9. Wacker (11); 10 Heritha (10); 11. Hakoah (7).

RAZNO.

Nov evropski rekord. V Parizu je na neki prireditvi Francoz Faye izboljšal Küpperjev evropski rekord v hrbtnem plavanju na 400 m. Rabil je namreč za to daljavo le 5:51,4 min., dočim je Küpper dosegel čas od 5:57,6 min.

Dražba

gozdnega veleposestva Vršiče - Jelov breg

v Gorskem kotaru, last konkurzne mase A. Kajfeža iz Kočevja, se bo vršila dne 5. maja ob 16 v Zagrebu, Palace hotel, Akademički trg, pritličje, levo.

Šuma meri 600 hektarov, je arondirana, leži ob cesti, sestoji v glavnem iz jelke in bukve v razmerju 2 : 1. Sečno dovoljenje je izdano za okrog 6000 m³. V gozdu se nahajajo logarska poslopja.

Izklicna cena znaša 1 milijon dinarjev. Vsak ponudnik mora založiti kavcijo 150.000 dinarjev. Zdražitelj je na svojo ponudbo takoj vezan, prodajalec pa si pridrži 10 dnevni rok za premislek.

Pojasnila daje podpisani. Za ogled na licu mesta je potrebno dovoljenje podpisanega in prijava pri nadlogarju Jelencu na Vršičah

Dr. Ludvik Grobelnik,
notar v Ribnici na Dolenjskem, kot upravnik konkurzne mase.

Katoliška Francija

Napredek verskega življenja med visokošolci v Parizu se vsako leto izkaže najbolj o Veliki noči. Posebni odbor razpošlje takrat kakim 20 visokim šolam vabila za velikonočno obhajilo in odgovori na vabila so vsako leto številnejši. Lansko leto se je tako zavezalo opraviti svojo dolžnost 13.800 akademikov, letos pa že 1300 več.

Na nekaterih šolah kot so Politehnika, Visoka rudarska šola, Visoka gradbena šola in podobne, je že večina akademikov globoko verska. Ta vzgled začenjajo posnemati tudi fakultete na Sorboni. Na pravni fakulteti je bil ustanovljen pred 2 letoma katoliški krožek, ki šteje danes več kot 300 članov. Prirodoznanska fakulteta ima od par mesecev sem enak krožek, ki ima tudi že 200 članov. Francozi so lahko ponosni na tako elito, ki bo vračala pozneje njih deželo Bogu.

Papeški legat na Evharističnem kongresu v Kartagini bo kardinal Lépicier, ki je tudi legat pri slavnostih v čast 500 letnice sv. Ivane d'Arc lansko leto.

Kupola montmartske bazilike bo odslej vse noči razsvetljena v znak božje čuječnosti nad Parizom in neprestanega češčenja Najsvetejšega, ki je v njej izpostavljeno noč in dan. Prvi jo je razsvetlil kardinal Verdier sam in izvršil simbolično gesto pariškega nadpastirja.

Katoliške skavtinje (guides de France) so imele pred kratkim v Parizu svoje letno zborovanje. Iz poročila posnemamo, da šteje organizacija več kot 3200 članic razdeljenih v 165 odsekov. Kot skavti tako se tudi gibanje skavtinj zelo ugodno razvija v Franciji.

Duval Arnould, eden najbolj uglednih predstavnikov francoskega katolicizma, advokat, prof. na kat. univerzi in pariški poslanec je bil odlikovan od papeža z redom Gregorja Velikega.

Umrl je škof Julien, ki je vodil dobrih 15 let škofijo Arras v severni Franciji. Bil je markantna osebnost francoskega episkopata. Njegova globoka izobrazba in širokogrudnost so ga napravile za vplivnega posredovalca med Cerkvijo in državo na Francoskem. Bil je velik pacifist, in to prepričanje je uklesal tudi v eno najlepših vojaških pokopališč Notre Dame de Lorette pri Arrasu. Slovel je kot pisatelj in govornik.

23. do 27. julija 1930 se bo vršil v Lurdu velik marjanski kongres, na katerem se bodo vse prireditve in razprave pečale z dogmo o brezmadežnem spočetju. Istočasno se bo obhajala 100 letnica čudodelne svetinje. Škof Gerlier, ki kongres sklicuje, je prepričan, da bo uspeh veličasten.

Iz kršč. socialnega gibanja

Ustanovni kongres za mednarodno organizacijo krščanskih javnih nameščencev se bo vršil 26. in 27. avgusta 1930 v Kölnu. Program zborovanja obsega razgovor o pravnem položaju tega osebja v posameznih deželah in poročilo o stanju organizacij javnih nameščencev v poedinih državah. Dosedaj so udeležbo na kongresu prijavile dve organizacije iz Nemčije, ena iz Belgije, iz Švice, iz Avstrije in pet iz Holandske.

Mednarodna zveza krščanskih strokovnih organizacij zboruje 25. in 26. aprila v Berlinu. Dnevni red obsega med drugim poročila o vprašanjih, s katerimi se je od zadnjega zborovanja krščanska internacionala bavila in poročilo berlinskega delegata F. Barultruscha o nedeljskem počitku o nedeljskem delu. Glavni tajnik bo podal poslovno poročilo o delu krščanske internacionale. — Ker je letos desetletnica, odkar krščanska strokovna internationala obstoja, se bo po končanem kongresu vršila tudi javna manifestacija v večjem slogu. Dne 26. aprila bodo delegati sprejeti pri državnem delovnem ministru dr. Stegerwaldu.

Zahvala

Za prisrčne izraze sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli osebno ali pismeno in ki so nam ob prerani izgubi našega nadvse ljubljenega očeta, gospoda

Avgusta Žabkarja

industrijalca, posestnika itd.

lajšali našo neizmerno bol, se tem potom vsem najiskreneje zahvaljujemo.

Posebna zahvala bodi izrečena g. zdravniku dr. Špornu za njegovo izredno skrb in požrtvovalnost, častiti duhovščini, zastopnikom upravnega sveta, ravnateljstvu, uradništvu in vsemu uslužbenstvu Strojnih tovarn in livarn, zlasti še g. Šargonji za njegovo nadvse veliko pomoč in uslužnost. Globoko zahvalo smo dolžni ljubljanskemu županu g. dr. Dinko Pucu, podžupanu g. prof. Jarcu, čč. gg. o. Kazimirju Zakrajšku in Kopatinu za tolažbepolne obiske pokojniku ob bolezni, upravi Narodne banke, Rokodelskemu društvu s predsednikom preč. g. Alojzijem Strojem na čelu, pevskemu zboru in godbi za prelepe, tolažbepolne žalostinke, zastopnikom raznih oblasti, korporacij in društev, vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja ter končno vsem znancem in prijateljem, ki so blagega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi poslednji poti.

V Ljubljani, dne 24. aprila 1930.

Žalujoči ostali.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1·50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas . . 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Prodajalka

20 let stara, izurjena trgovine z mešanim blagom, vešča strojnega pletiljstva in gospodinjstva, želi premeniti sedanje mesto. Cenjene ponudbe na upravo pod št. 4750.

Dober žagar

in cirkularist išče stalno mesto na venecijanki — zmožen vseh popravil, z 12 letno prakso. Naslov v upravi lista št. 4740.

Službo išče

trgovski pomočnik, izučen v trgovini ali specerijі s polletno prakso — priden in pošten; nastopi takoj s 1. majem. Ponudbe na oglasni oddelek Slovenca pod šifro »18«.

Strojnik

vešč tudi elektrike, išče službe. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4781.

Službo dobe

Gospodična

samostojna vzgojiteljica k dvema otrokoma z nekaj znanjem šivanja se sprejme. - Ponudbe s sliko na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Otroka«.

Učenca v trgovino

z mešanim blagom sprejmem takoj. Pogoji: pošten, zdrav, če mogoče 2 razr. meščanske šole. Starost 16 let. Vse ponudbe poslati na Anton Hrastelj, trgovina z mešanim blagom, Sv. Lenart, Slov. gorice.

Vajenca

za mesarsko in prekajevalsko obrt sprejme Franc Golob, Ljubljana VII — Jernejeva 47.

Sprejme se hlapec

za poljska dela v okolici Ljubljane. Krmil bi tudi 6 glav živine. Ponudbe na oglasni oddelek »Slovenca« pod »Stalna služba« št. 4762.

Služkinja

ki zna prati, likati, šivati, pospravljati sobe in je vajena drugih hišnih del, se sprejme v malo družino takoj ali s 1. majem. Vpraša se pri ravnatelju Franjo Vidicu, Dunajska cesta 61, priličje. Istotam se proda po nizki ceni lesena veranda s 7 okni, dolžina 3·90 m, visočina 7 metrov.

Ženitbe

Znanja želi

trgovec in posestnik s pošteno, krščansko gospodično ali neodvisno vdovo od 35—45 let starо, ki je dobra gospodinja, ima veselje do trgovine in gostilne, ter ima vsaj 300.000 Din gotovine. Ponudbe s sliko na upravo »Slovenca« pod »Dobra gospodinja« št. 4396.

Stanovanja

Duhovnik išče v sredini mesta za takoj ali pozneje

stanovanje

z dvema sobama, kuhinjo in ostalimi pritiklinami. - Cenj. ponudbe na upravo »Slov.« pod šifro »Kompletno stanovanje«.

Opremljena soba

s posebnim vhodom, električno razsvetljavo, se odda solidnemu gospodu s 1. majem. Naslov v upravi pod št. 4764.

Posestva

Prodam travnik

v izmeri 2 orala, m² po 4 Din. Naslov v oglasnem oddelku »Slovenca« pod št. 4714.

Malo posestvo

s hišo, sposobno tudi za trgovino, kupim oziroma vzamem v najem v bližnji okolici mesta Maribora. Lukman Ivan, Limbuš.

Pouk

Šoferska šola

I. oblast. konc., Čamernik, Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugoavto). — Tel. 2236. Pouk in praktične vožnje.

Krojaški mojstri,

pomočniki, šivilje, nešivilje! Da omogočimo tudi revnejšim pouk prikrojevanja, smo v modnem salonu za krojače, šivilje, ki hočejo šivati, vpeljali praktične vaje, da popoldne šivajo in kroj praktično preizkusijo, zato imajo cenejši tečaj, da ga bo lahko vsak obiskoval. Pričetek tečaja dne 1. maja. Poslužite se te ugodne prilike in se takoj prijavite. — Izdelava krojev. - **Krojno učilišče, Ljubljana,** Stari trg 19.

Oblastv. koncesionirana

šoferska šola

I. Gaberščik

bivši komisar za šoferske izpite v Ljubljani, Bleiweisova cesta 52. - Prihodnji redni tečaj prične 1. maja.

Vnajem

Trgovina

z mešanim blagom, dobro vpeljana, v okolišu Ljubljane, se odda v najem. Ponudbe pod »Trgovina« št. 4763.

Prodamo

Parno lokomobilo

stabilno in prevezno, z vozom vred, dobro ohranjeno, proda vsled elektrifikacije zelo poceni — Franjo Jeremic, umetni mlin, Ormož, Slovenija.

SEMENSKI FIŽOL

pravi ribniški, koks in mandalon ima na zalogi **Fran Pogačnik, Ljubljana,** Dunajska cesta 36.

Puhasto perje

kg po 38 dinarjev razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Potem čisto belo gosje kg po 130 Din in čist beli puh kg po 300 Din. — L. Brozović, Zagreb, Ilica štev 82. Kemična čistilnica perja.

Lucerna

najfinejša banatska, ki se je za naše podnebje najbolje obnesla, se dobi pri **Fran Pogačnik, Ljubljana,** Dunajska cesta 36, trgovina z žitom, semeni in deželnimi pridelki.

Dieselmotor

30 HP, se proda po ugodni ceni. Vprašati na upravo »Slovenca« pod »Dieselmotor« št. 4158.

Elektromotorje

transformatorje — razne stroje — elektromaterijal — aparate — popolnoma tovarniško nove iz zaloge bivše firme »Transformator«, prodaja po znatno znižani ceni Vojnović & Cie. Skladišče Ljubljana — Glince.

Bukovih drv

prodam 10—20 vagonov, lepih, cepljenih. — Ant. Stergar, Kamnik.

Moško kolo

prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4662.

Glasba

Orgle-harmonije

izdeluje, popravlja — in uglašuje tudi klavirje po nizki ceni. Anton Dernič, izdel. orgel - Radovljica.

Obrt

Vezenje

nevestinih oprem, zaves, pregrinjal, najcenejše in najfinejše Matek & Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Štrukelj. — Entlanje, ažuriranje, predtiskanje takoj.

Hotel Tourist

(prej Sekovanič), Bled - na novo preurejen, priporoča gostom lepe sobe ter restavracijo s prvovrstno pijačo ter izborno kuhinjo. Lep senčnat vrt. Postrežba solidna. Cene zmerne.

Entlanje Din 1·50 m

Strojno-ročno vezenje zastorov, preprog, kuh. garnitur itd. Predtiskarija. Izdelovanje damskega perila, najceneje **M. Sedovnik,** Florjanska 6, Ljubljana.

Širite »Slovenca«!

Pri boleznih in trganju

v kostech, mišicah, sklepih

nadrgnite še nocoj bolna mesta s preparatom

ALGA

že zjutraj boste vstali

prerojeni.

V lekarnah in drogerijah 1 steklenica ALGE Din 16.—

Na prometnem mestu Dunajske ceste se bodo meseca avgusta

oddali v najem prostori za pisarne

ali druge obrtno-prometne namene — 5 sob — posamezno ali skupaj. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Pisarna« 4700.

100 kg koruze

142 Din

Zdrava, suha, za mlev — prodaja proti gotovini

JOS. BAHOVEC

SV. JAKOBA NABREŽJE LJUBLJANA

Lanene tropine

in druga krmila nudi najcenej

A. VOLK, LJUBLJANA

Resljeva cesta 24.

Veletrgovina žita in moke.

Stole

stare, lesene, popravljam in politiram. Grem tudi na dom. Naslov v upravi Maribor.

Strelovod

dajte montirati samo od oblastveno konces. instalaterjev ako hočete, da bo isti brezhibno funkcioniral. R. Jakelj, Slovenjgradec, Vam montira kompleten strelovod za 800 Din naprej in vodovode po jako nizki ceni. V zalogi ima pocinkane cevi po en gros ceni.

Gozdna semena

Saša Staré

Mengeš

Šumsko-industrijsko podjetje Dobrljin-Drvar d. d.

Potrebujemo eno

strokovno moč

za vodstvo velike šumske eksploatacije. Pogoji za dosego tega mesta so:

1. Kvalifikacija po § 77. zakona o šumah za kraljevino Jugoslavijo.
2. Čim boljše znanje šumske eksploatacije.
3. Poznanje gradnje in raba izvoznih naprav.
4. Administracija velike šumske eksploatacije.

Prosilci naj pošljejo ponudbe centrali podjetja v Sarajevu najkasneje do dne 10. maja 1930.

Uprava.

SPECIJALNI MLIN

Ajdova moka Din 4·—

Polenta, zdrob . . . . . Din 3·—

Koruzna činkv. moka . . . Din 2·75

Razpošiljam vsako množino od 25 kg naprej. **PAVEL SEDEJ,** umetni mlin, Javornik, Gorenjsko.

IZDELKOVI

ZA IZDELAVO AJDOVIH IN KORUZNIH

KRAJEVNI ŠOLSKI ODBOR NA VRHNIKI javlja tužno vest, da je danes, dne 23. aprila, umrl gospod

Schiffrer Emil

šolski upravitelj na Vrhniki.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v petek 25. aprila ob 15 izpred mrtvašnice Splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani.

Na Vrhniki, dne 23. aprila 1930.

Zahvala

Ob smrti naše nepozabne, iskrenoljubljene vzor-sestre, svakinje in tete

Marije Šega

izrekamo toplo zahvalo vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov, vsem, ki so spremili pokojnico na njeni zadnji poti. Prav srčno se pa zahvaljujemo za vse mnogobrojne iz srca prihajajoče izraze sočutja in tolažbe.

Ljubljana - Jesenice, 22. aprila 1930.

Žalujoči ostali.

Zahvala

V nesreči, ki nas je zadela s smrtjo dragega nam očeta, starega očeta itd.

Josipa Olivotti

so nam bili v uteho mnogobrojni izrazi sočuvstvovanja, pokojniku darovana cvetje in častno spremstvo na njegovi zadnji poti, kar vse nam potrjuje izpolnitev naše iskrene želje, da bo ohranjen blagemu pokojniku trajen spomin.

Rečica pri Bledu, dne 23. aprila 1930.

Žalujoči ostali.

»Ljudska knjižnica iz založništva Jugoslov. knjigarne v Ljubljani: 29. zvezek: Savinšek, IZPOD GOLICE. 30 Din, vez. 42 Din. — 30. zvezek: Sienkiwicz, NA POLJU SLAVE. 28 Din, vez. 40 Din. — 31. zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World). Roman (s slikami). 24 Din, vez. 32 Din. — 32. zvezek: Reimmichl, ZAGORSKI ZVONOVI. — Slavič, NA SINAJ. 30 Din, vez. 42 Din. — 33 zvezek: Bridges, NA POMOČ. 30 Din, vez. 42 Din. — 35. zvezek: Brackel, CIRKUŠKI OTROK. 28 Din, vez. 40 Din.

Maurice Constantin Weyer: 14

Človek se sklanja čez svojo preteklost . . .

Hitel sem v krčmo. Tam je Napoleon razsajal kot divjak, natreskan kar se da, in se pridušal, da bo iz Archerjeve glave napravil beefsteak. Rdečelasec ga ni imel nič manj pod kapo. Krčmar ga je z največjo muko držal v nekem kotu pokonci. Med tem me je klical neki trgovski potnik, z melono postrani, ves razsrjen, za pričo, kako ta prizor jasno govori za uvedbo prohibicije. Napoleon je skakal kot obseden, z ostrogi rožljaje, po prostoru in suval s svojimi dolgimi rokami v zrak. Nevarna slika! A žame ne. — Poznal sem ga dobro. Ne preveč nežno sem ga zagrabil za ovratnik ter ga pozval, naj gre z menoj.

»Ne grem, dokler tej pasji nogi ne zrahljam kosti!« je rjovel. Psovk, ki mu jih je Archer metal za odgovor nazaj, nisem utegnil slišati, ker jih je krčmar Turnhill dušil na tak način, da mu je bil s svojo mogočno kosmato pestjo v zobe.

»Ali mislite, da ima ta surovina kako orožje pri sebi?« je poizvedoval trgovski potnik v skrbeh. Brez besede sem skomignil z rameni, kajti svojo sapo sem nujno potreboval, da ukrotim Napoleona. V ostalem je pa bil itak že napravil nekaj lepih komedij. Bilo je jasno, da je zapravil ves denar, ki sem mu ga na njegovo željo izplačal kot predujem. Lahko sem si predstavljal, kako se je izcimila vsa stvar. Najprej je velikodušno povabil ves svet na gostijo. Prisegel bi, da je bilo tako. Samo Timma, ki je nekje ležal, zvit v klobčič, bi bil pogledal, ali O' Molloya, ki je s solzami v očeh pil z Mac Phersonom bratovščino, ali kot slednji dokaz: račun! Avtomatična blagajna je kazala pet in dvajset dolarjev. Ves ta denar je bil zapit in Napoleon je plačal. Vprašal sem potnega in razjarjenega krčmarja.

»Da,« je godel, »kar se tiče plačila, je plačal kakor mož beseda — a kako ti ravna s pijačo! Kakor preluknjan škaf!«

Naposled mi je prišlo na um, da bi Napolenu rekel, da je zunaj neznan človek, ki si ogleduje njegovega žrebca in ga hoče zajahati. Hipoma je pozabil Napoleon na prepir, planil na prosto, objel glavo svojega konja ter mu poljubljal nozdrve. Izročil sem Paulu Durandu listek, na katerem je bilo zapisano vse, kar sem bil namenil kupiti ter sem ga prosil, naj preskrbi ostalo. Potem smo zajahali konje. Po daljši ježi se je Napoleon zopet iztreznil.

*

Napravili smo gaz v grmovje in začeli prodirati v hosto. Debela, ostrodišeča seč je bohotno rastla povsodi med drevesi. Okrog izbranih debel smo morali s sekiro delati prostor; iveri so odskakovale.

Paul Durand in Archer, ki ga je radovednost bolj gnala kot maščevalnost, sta odpirala oči na stežaj, ko sta videla, kako urno vlečejo naši žrebiči dolga debla, privezana ob sedelne glaviče. Še bolj seveda, ko je Napoleon — ki se je pri tem imenitno zabaval — kazal neumnim kmetom, kako znajo vleči konjiči v pomanjkanju oprave, prav čedne tovore kar na repu. Na tak način se domorodci mnogokrat poslužujejo konj. Tudi to bo napredek polagoma izbrisal. Škoda!

Ko smo začeli vezati debla, se je ponudil rdečelasec za sotrudnika. Bahal se je, da to dobro ume, in zares smo ugotovili, da zna ravnati prav spretno s svojo sekiro... Navezanost izseljencev in radovednost nam je nudila nadaljno pomoč. Zvečer so se pojavili: oba O' Molloyeva sinova, orjak Grant, suhec Mac Pherson in so vsi obljubili, da pridejo tudi sledečega dne malo na pomoč. Paul Durand se je moral hitro peljati v vas po whisky, po sod piva, po gnjat in konzerve.

Kakor pasti se je Napoleon izogibal koče, ki mi jo je zgraditi pomagal. Čezdalje bolj neusmiljeno ga je indijanska kri klicala nazaj v prerijo. Čim bo imel svoje dolarje v žepu, bo odšel nekam na jug, sam ne ve še prav, kam. Nemara v južnozapadni smeri od Alberte, ali v Wyoming, v najhujšem slučaju pa v skalovito Oklahomo. Nekje bo že našel živinorejca ali trgovca, ki bo znal ceniti njegovo umetnost in znanje o konjih.

V hitrem diru sem ga spremljal kos poti. Pod lassom je veselo ropotala priprava za kuhanje na špirit. Malo zalogo živeža sem mu jaz pritrdil zadaj k sedlu. Približno pet in dvajset milj v južnozapadni smeri od O' Molloyeve domačije, v senci od strele razklanega topola, sva zadnjikrat skupaj obedovala. Kakor vlažna cunja se je vlegel molk na najina drgetajoča ramena. Brez besed sva poslednjikrat pokadila skupno pipo tobaka.

Tačas se je pasel moj osedlani konj v najlepši slogi zraven njegovega lisca. V šali je zdaj pa zdaj šavsnil eden po travi, ki jo je drugi populil, božala sta drug drugega po vratu in grivi, tiše sta k temu porezgetavala. Z roko, s katero sem držal vajeti, sem trdo potegnil svojo kobilo, da je nagloma šinila z glavo kvišku. Z nemim očitkom me je pogledala, nežnejšega postopanja vajena.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.